

146-14398

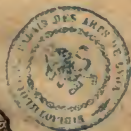

IO. BAPTISTAE PORTAE
NEAPOLITANI 397535
ELEMENTORVM CVRVILINEORVM

LIBRI TRES.

In quibus altera Geometria parte restituta, agitur de
CIRCULI QVADRATURA.

Ad Illustrissimum Principem ac D.
D. FEDERICVM CAESIVM
MONTIS CAELII MARCHION. II. &c.
BARONEM ROMANVM.

ROMAE,
Apud Bartholomæum Zannettum. M. DC. X.

SVPERIORVM PERMISSV.

VILLE DE LYON
Biblioth. du Palais des Arts

IO. BAPTISTAE PORTÆ
NEAPOLITANI
ELEMENTORVM CURVILINEORVM

Imprimatur si videbitur R. P. M. Sac. Pal. Apóst.
Cæsar Fidelis Vicefg.

Libri tres Elementorum Curvilinearum Perilustris & Excel-
lentissimi D. Ioannis Baptiste Portæ Neapolitani, ex ordine
Reuerendissimi P. Magistri F. Ludouici Ystella Sacri Palatij Apo-
stolici Magistri perlegi, eosque cum nihil fidei, vel moribus ad-
uersum continere inuenerim typis dignos existimaui. Roma Die
20. Iulij 1610.

*Antonius Butius Faentinus Cuius Romanus
Philosophie & Medicinæ Doctor.*

Imprimatur. Fr. Damianus à Fonseca magister, & Socius Re-
uerendissimi P. Magistri Fr. Ludouici Ystella, sacri Palatij
Apostolici Magistri, Ordinis Prædicatorum.

In Clarissimum ac Doctissimum Virum
IO. BAPTIST. PORTAM NEAP. LYN.
& in librum de Circuli Quadrato.

*Ioannis Demisiani Cephalleniensis D. Philosophi
ac Theologi.*

ΗΜΟΣ εἰς ἐπίεσι πολύχροα Δέδδαλα ΠΟΡΤΗΣ
Φάνη, τοῖς θαλίθῃ γαῖα πυκάζομένη.
Οὐαπ' θαμβάινοντα βιαρκέϊ μῦθον ἀκνή,
Καὶ σφιπρὸς γαῖν φθίγαν ἀγλαῖν.
Ἀφύγιντε βάζοντες ἀπείρετ' θαύματα πόντι,
Σιγαλὴ πόντος νηνεμὴ γλάα.
Ἡέρος ἀγγλίνετος ὕαν χύσιν αὖτις εἰώσῃ,
Ἰσὸν ἀπασράπῃ δώμασιν ἐρανίων.
Αἰθίερος ἀσροχίτωνος ἀτερέα νῶτα πρᾶσῃ,
Καὶ Πόλος ἡρέμιών ἐδ' ἐπέσσει δῖν.
Κύκλα δὲ, καὶ Τεξαῖωνα, Τείγωνάτε, Πείσματ', Κώνες,
Καὶ γραμμὰς μετρεῖ, κέντρατε πυραμίδων.
Οὐαπὶ πὸρ Νείλου φεσχοῖς μπήσατο τέχνη
Λήϊα δαιδύων Ἡερίν ταῖτις.
Αὐτήνιω Σεφίη πολυμήχανα δήνεια πῆν,
Τῶν ὠρητῶν Νείλος ἐρυκακεί.
Εδρακε γδ Τεξαῖωνα πάρος πολεμήϊα Κύκλαις,
Ορκία στυδισίης, καὶ φιλίνε ταιμίων.
Εδρακε, καὶ θάμβησιν ὅπρ' ἡρόνος ὀλέ φαίνεν
Ἡμελλε, ζαθίων ἡὺ τέκος φραπίδων.
Ἀλλον ἐγὼ Κερνίδη δώσω πολυῖδ' ἄμωνα ΠΟΡΤΗΝ,
Ἡν ἡμῖν ἄλλῃ Παρθενόπῳ ὁπάσῃς.

FRANCISCI STELLUTI

MYFABRIANENSIS

LIBRARIUS

Vidimus innumeras mutantem Protea formas.

Credite, nam veri Nuncia Fama canit.

Tortilis en Orbis species se vertit in omnes,

Et QVADRV M teretes efficit arte rotas,

Dicite Pierides quo tandem munere factum?

Aut nostro, aut PORTÆ visq. laborq. pares.

ILL.

ILL^{MO} PRINCIPIS AC D. D.
FEDERICO CAESIO
MONTIS CAELII
MARCHIONI II.

Io. Baptista Porta Neapolitanus. S.

ERTAMVS inter nos, Illustris-
sime Vir, tui beneficijs, ego officijs;
quibus equo animo vel vincar abs-
te, vel, si fieri posset, vincam te.
Et sanè grauis ista contentio nul-
lum vnquam finem habitura vi-
deretur. Summis me ornas laudibus,
meos libellos plausu, nedum honore prosequeris, &
quod caput est, iacentes aliquando, ac mox improbo-
rum impetu proterendos, erigis & defendis; quæ qui-
dem merita ita in memoria infederunt mea, vt mei ip-
sus potius, quam illorū erga me magnitudinis obliuio
capiat. Ego verò si titulos percensere velim, quibus tuū
animum virtus cohonestauit, splendorem domus, quam
Bellipotens illustrat Auis, Tu fulcis, & ornas,
aliaq; ornamenta, quibus te natura mirificè cumula-
uit; & vires, & vita me deficeret. quid? ipsam Inui-
diam ad maxima quæque, ac pulcherrima labefactan-
da natam, virtute superasti.

„Est

„ Est aliquod meriti spatium, quod nulla furentis

„ Inuidiæ mensura capit .

Sed non est animus in præsentia laudes enumerare tuas. maioris id molis est . leuiter, at amanter tetigisse satis ; neque enim qui Cœlestium Orbium ornatum in parua describunt tabella, de illorū pulchritudine quicquam demunt; parua, vt ita dicam, sed concinna magnitudo. Quid igitur mirum si certos fines, terminosq. huic suauissimæ concertationi non constituo ? Non patitur mea in te obseruantia Victoriā. Tu, quæ tua est magnanimitas, cedere nescis. Esto lis sub te Iudice. Tu te vince.

„ Inq. animis hominum pompa meliore triumphā. meum certè quidem tibi deuinxisti, ac deuicisti . Non excitabo testes ex monumentis ; quæ in manus peruerunt Sapientum. Sit hic liber tuo insignitus nomine, amoris, ac venerationis in te meæ pignus sempiternum ; Circulum quadrare conatur rem scilicet aggressus in eruditorum identidem commemoratam comitijs, in Philosophorum agitatam scholis, in Mathematicorum iactatam iudicijs . Multos in hoc Theoremate me labores exantlasse, curas, & cogitationes euigilasse, in eas, ac pertinaci industria desudasse, non inficias iuerim. An verò modum quadrandi Circuli inuenerim, sicq. præmium, & fructuum meorum cœperim laborū, non facile statuerim . Id saltem assecutus mihi videor. Latissimum aperuisse campum ad meliora vel inuestiganda, vel inueniēda. Verecundè tamen dixerim, plurima nos excogitasse, multa in disquisitionem vocasse,

casse, suisq. examinasse ponderibus, quæ nemo vsque
 in hodiernum diem odoratus quidem est. Immo, vt
 id quod sentio, aperiam, opus magnis viris tentatum, ac
 tandem desperatum, aut inchoauimus, aut perfecimus.
 nihil tamen in tanto, ac tali negotio pro certo affirma-
 rim, te, non assentiente, tuæ enim Παλ λάδος ὑποπλεγίς
 ἐν τῇ ἀζορῇ βεβησι. tuo iudicio, ac patrocinio fultus, non
 morabor *Tu tequeisat*. Tenes, opinor, memoria, in-
 comparabilis vir, Ephesiorum factum. Illi dum ho-
 stili vexarentur bello, de rei euentu consuluerunt Ora-
 culum. datum responsum, si Rempubicam sartam te-
 ctam cuperent, ad Tutelaris Numinis Templum Urbē
 alligarent; quo peracto, hostes in fugam verterunt,
 Ephesumq. obsidione, ac metu liberarunt. Multi iam
 cogitant nostra obsidere inuenta, machinas admovent,
 ac penē labefactant: sed meus Apollo dudum me com-
 monescit, vt me meaq. tui Genij vinctulis obstricta,
 aduersariorum impetus reprimam, ac frangam. Tuere
 igitur, Heros, litterarum, ac litteratorum Censor, quæ
 tibi dicata sunt, eo vultu, quo intuentium allicis ani-
 mos. Habes à Philosophia non minora clementiæ,
 quam iudicij præsidia, vt illa novos hosce foueas cona-
 tus, hoc vt defendas. Vale, tecumq. crescat tuæ Gen-
 tis spes, Patriæ columen, litterarum decus, meæ Nea-
 poleos amores, Italiæ gloria. Kal. Iulij M. DC. X.

AD LECTOREM PRAEFATIO.

NON immerito, Candide Lector, admirari
satis non possumus de viris quibusdam om-
ni doctrinae genere cumulatis, qui, cum
mathematicas tractationes sibi assumpse-
rint, atque in ijs cum laude versati, sint,
de illa parte, quae curvas complectitur li-
neas, nihil ferè commentati, aut meditati
sint. In quadrando quidem certè Circulo (re scilicet eque de-
cantata, atque ardua) plerique ingeniosi viri desudarunt, &
elaborarunt rectè ne, an secus, ipsi viderint. Ego qui noui
aliquid moliri, non aliorum labores veluti fucus surripere
studeo, eandem quidem subiui aleam. Sed ut legitime & ex-
peditius id præstarem, multa ex Euclideis elementis ad pro-
positum argumentum transtuli, ac plurimas confeci demonstra-
tiones, ex quibus, aliquas, quae ad rem facere videntur se le-
gi, easq. uti curvilinearum figurarum elementa proposui.
Hinc ad perdifficile Theorema de quadrando Circulo, progres-
sus sum. quid vero effecerim in re multis circumfusa tenebris,
& in quâ summorum virorum ingenia errare potius, quam
hæere visa sunt, aliorum esto iudicium. si perfectionem non
sum omnino affectus, conatus certè, & adumbratio tanti
Theorematis laudandus.

IO. BAPT. PORTAE

NEAPOLITANI

ELEMENTORVM CURVILINEORVM

Liber Primus.

DEFINITIONES.

PRIMA.

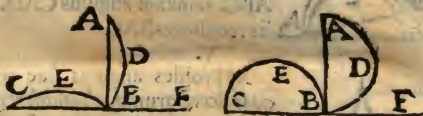

INEA curua est, quæ inter
sua nõ æquè fluit puncta, sed
facto sinu flectitur.

II.

Angulus flexilincus est flexarum linea-
rum retusio suo nutu sibi coincidentium.

III.

Angulus flexilincus rectus, qui rectilineo respondet.

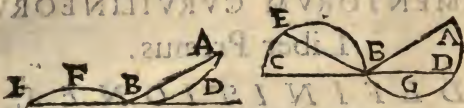
Exempli causa sit A.B. insidens linea iacens FBC. utrobique sibi
æquales constituens angulos ABE, ABC. sitque AB. ipsi B. C.
æqualis & ipsi AB. hemicyclium circumscribatur ADB. vel cir-
culi portio, & ipsi BC. alter B. E C. vel æqualis circuli portio.
Cyclogoni ergo DBA. CBE. sunt æquales, & quanto angulus
AD.B.F. maior est recto ipso contingentie angulo DBF. tanto
ABE. superat ipsum ABC. altero contingentie angulo ABE.

A

totus

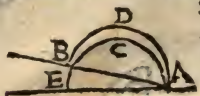
totus igitur $ADBE.C$. toti ABC . recto æqualis, vt probauit Proclus in Eucl.

IIII.

Obtusus curuilineus, qui obtuso, rectilineo fit quando à recto resupinata in maiorem angulum abit.

Eodemq. modo angulū ADB . flexilincum, rectilineo ABE , esse æquale flexilincus angulus FBE : est æqualis flexilincus DBG . nam æquales sunt circulorum portiones, si angulum DBG . abstuleris, & reposueris supra EB . erit rectilineus DBE . æqualis flexilincus $DGBFE$.

Sic etiā semicirculus ADB . æqualis est ACE , dematur portio communis ABC . remanet angulus CAD . æqualis rectilineo BAE .

V.

Xyltroides angulus siue concauus quando vtrarumq. circumferentiarum caua extra fuerint, & intus se respiciens conuexitatibus suis.

VI.

Contra conuexus angulus quando circumferentiarum conuexa vtrinq. extra fuerint, & inter se suis finibus aspexerint.

Angulus *μνορδης* siue lunaris, qui ex caua conuexavè circumferentia fuerit, vt conuexum vnius alterius conuexitatem aspiciat.

Cyf-

VIII.

Cylsoides Angulus ex hederæ folijs nomen indeptum ex gibbosis, cauisq. lineis constat ad punctum vnum conuenientibus, vndatim contra se discurrentibus veluti Vndulatus.

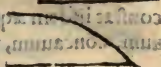
IX.

Mixtus angulus, qui ex rectis circulosiq. lineis componitur.

X.

Cyclogonus, qui à Caua, & recta circuli circumferentia constat.

XI.

Kedronis, siue incornua falcatus, quando recta opponitur conuexa nostri contingentia vocant.

XII.

Figura, vel angulosa, vel agonia, agonia- rum figurarum circulus princeps, lineæ partem, quæ ambitiosè circumuoluitur, & aream obambit concauum dicimus, quæ extorsum inuehitur conuexum.

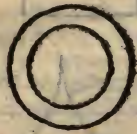
XIII.

Sphærois siue Ellipsis ex ambientu lineæ in se recurfa describitur vnius duæ diametri, longitudinis vna longior, latitudinis altera ad rectum in medio se secantes.

XIIII.

Vertex. siue corona est duorum circulorum concentricorum circumquersus.

XV.

Angulosarum figurarum metrisus siue

lunula prior, estq. in easdem partes
caua habentibus comprehensa cir-
cumferentijs figura.

XVI.

Trilateratum

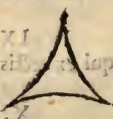
figurarum flexi-

linearum trian-

gulum primum

est, quod tribus

constat iisdem æqualibus circumferentijs circuli, idq. conue-
xum, concavum, vel mixtum.

XVII.

Isoscele. triangulum.

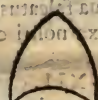
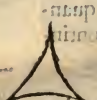
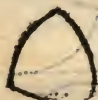
curvilineum, quod dua-

bus tantum æqualibus cir-

culi circumferentijs con-

tinetur, idq. etiam con-

uexum, vel concavum, vel mixtum.

XVIII.

Scalenum flexilineum est, quod tribus in-

æqualibus circuli circumferentijs clauditur,

ijsq. cauis conuexis, & mixtis.

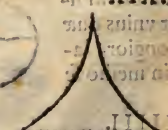
XIX.

Semicurvilinea trian-

gula sunt, quæ ex rectis,

curvisq. circumferentijs

continentur.

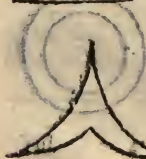

XX.

Tricuspidatum triangulum, siue acio

idea quadrilaterum est triangulum,

quod tres habet acutos angulos.

Inter

XXIX

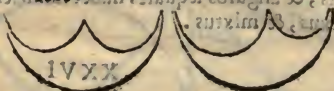
Inter triangulares figuras *παρακομδης*. Figura est, quæ securis vel bipennis formā habet.

Eius Theocritus meminit. Nican-
dri Scholiastes sutorium scalprum. Τα κυ-
κλοτερή σιδερεα, οἷς εἰ σκυτοτόμοι τέμνουσι καὶ ζυγοῖσι
τα δερματὰ. Id est circularia ferramenta qui-
bus pelles incidunt, & deradunt.

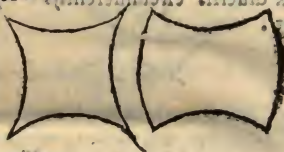
XXII

Arbilones ex tribus
circumferentijs com-
prehensi; Horum me-
minit Pappus spatium
illud inter circumfe-
rentias interiectum *ἀρβιλον* vocans.

XXIII

Quadrilaterarum qui-
dum figurarum curvili-
nearum quadratum qui-
dem flexilineū est, quod
rectis angulis, & æqua-
libus circumferentijs per-
scribetur.

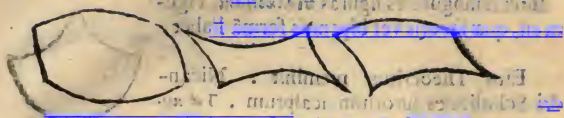
XXIII.

Rhombus flexilinea æquilatera quidem, sed non rectangu-
la, aduersos tamen angulos æquales habet, eorumq. aliquos
concauos, conuexos, & mixtos.

OR

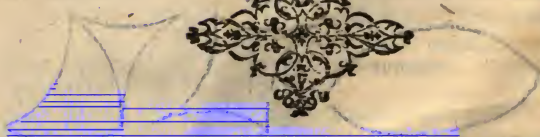
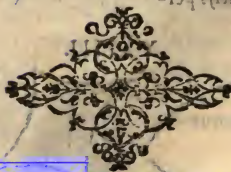
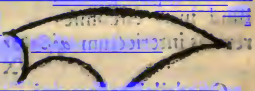
Rhom-

Rhomboides verò neutrum horum habet neque laterum, neque angulorum æqualitatem, sed contrarias circumferentias, & angulos æquales habet similiter etiam concavus, convexus, & mixtus.

XXVI.

Trapezoides curvilineum, quod quatuor inæqualia latera ex diversis circumferentijs habet.

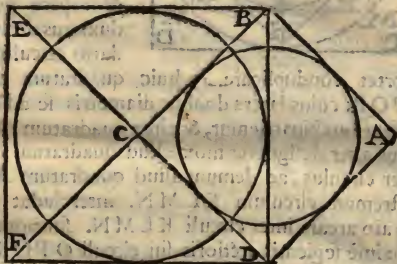

PROBL. I. PROP. I.

Datum circulum duplare.

SIT datus circulus $ABCD$. cuius oportet duplum inuestigare. Describatur quadratum per 7. 4. Eucl. & sit $ABCD$. ducto Diagonio BD . secundum datum BD . describatur quadratum per 48. 1. Euclidis, & sit $BEDF$. cui circulus inscribatur per 6. 4. dico circulum $BDFE$. esse dati duplum. Hanc

constructionem demonstratione fulciendam rati sumus. quoniam BCD . rectus est angulus proinde cum quadrata lateris BC . CD . æqualia sint quadrato ex BD . ex 47. 1. ergo quadratum ex BD . duplum quadrati $ABCD$. sed ex BD . descriptum quadratum est $DBFE$, ergo quadratum $BDFE$. duplum ipsius $ABCD$. sed circulus ad circulum eandem rationem habet, quam quadratum inscriptum, aut circumscriptum, ut ex Euclideâ demonstratione ratum est duodecimi elementorum secunda, ergo circulum $ABCD$. duplaui-
mus per circulum $BDFE$.

Plato ita quadratum duplat ut à Vitruuio annotatur. Dimidium quadrati $BD C$. est quarta pars quadrati BEF . ergo quadratum $BEDF$. duplum est $ABCD$.

Possu-

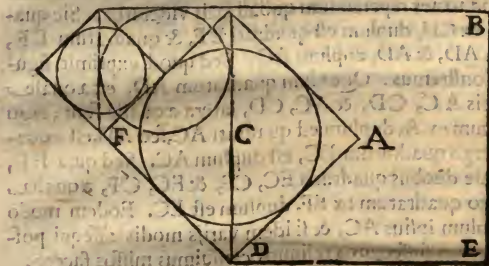
Possumus, & alio modo circulos duplare, si circa datum circulum quadratum, induxeris, & post circa quadratum circulum, & circa circulum aliud quadratum eodem modo alios circulos semper duplicabis. Sed quo iuvenes rectius imaginari, & capere possint exemplo duximus declarandum. Esto datus circulus STVX. quem

oportet conduplicare, huic quadratum circumstruemus O P Q R. cuius latera duabus diametris se ad centrum I, decussantibus bipartiemur, & circa quadratum O P Q R. circulus alter designetur mox aliud quadratum. K. L. M. N. & alter circulus, ac demum aliud quadratum A B C D. quod postremum circulum K L M N. intercludat. His perstru-ctis aio aream inter circuli K L M N. finicionem concludam proximè septientis arctioris sui circuli O P Q R. duplam esse, vt laxior postremi area eius, qui minimum intercludit quadrupla sit, & sic in infinitum duplare possumus cuius veritas hac demonstratione representabitur. Quoniam linea A B. bifariam diuisa est in E, quadratum A B C D. quadruplum, est ipsius A E, & sic in quatuor quadrata æqualia A I, E G, F H, I D. & hæc à quatuor diagonijs bifariam diuisa sunt E F, F H, H G, G E, quatuor igitur triangula extrinseca, F A E, E B G, G D H, H C F. quatuor interioribus æqualia, sunt; ergo totum quadratum A B C D. quadrati E. F. G. H. duplum erit, eademq. ratione quadratum E F H G. ipsius O. P. Q. R. duplum erit, & primum A. B. C. D. huius quadruplum.

12. 13. si quadratum D G, erit duodecim partium talium. GA, erit 4. & quadratum G B, erit talium 3. nam quadratum G D, quadruplum est G B, suæ dimidiæ, sed quadratum A G, est æquale quadratis G B, B A, igitur si quadratum G A, erit talium 4. & quadratum G B, talium 3. erit quadratum B A. talium 1, sed A E, erit quatuor, quoniam est æqualis A G. & quando quadratum totum 4. est, & sui pars 1. erit linea per medium diuisa ergo AB. ipsius AE. dimidium erit, ergo tota AD. ipsius EB. quadrupla est: Si vero circulum diuidere voluerimus, poterimus conuersa vti operatione, Et si facilia quidem sint, quo tyrones iuuenius alium modum apponere non pigebit.

Describe quadratum tantæ quantitatis quantæ duplarem circulum diuidendum fieri cupis, & sit ABCDE. cuius medio fige punctum A. super quo ambitiosa linea circumducatur, quæ omnia quadrati tangat latera, deinde annecte literas rectas à centro ad angulos duos AC. CD. & constitue triangulum ACD. & aliud priori par triangulum constitue cuius angulus F. erit rectus est igitur ACDF. secundum quadratum primi dimidium. In medio puncto huius diagonij CD, qui sit G. pone pedem circini, & reliquo vago describe circumferentiam tangentem sui latera quadrati ACDF. & hoc mo-

do in infinitum poteris circulos dimidiare. Demonstratio ex superiori pendet.

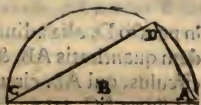
Datum circulum triplicem quintuplicem, & septuplicem reddere.

Prob. 2.

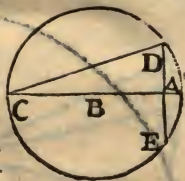

IT dati circuli diame-
ter AB. quem volumus
triplicare elongetur AB.
in C. & sit AB. æqualis
BC. & fiat circulus ex

diametro AC. & sit AB. æqualis AD. quæ in circulo locetur per primam 4. Euclid. & ducatur DC. dico circulum ex DC. diametro circuli ex AB. tripli esse cuius demonstratio ex 12. 13. lib. Eucl. pend.

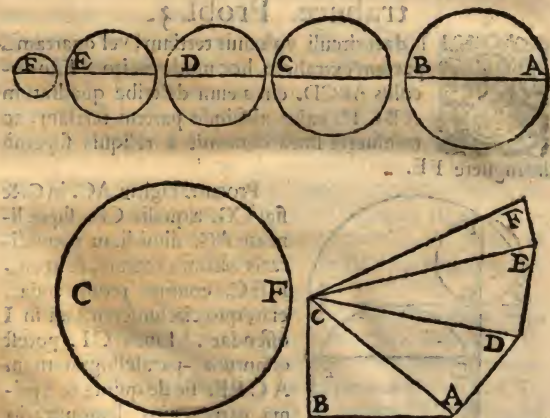

Si vero quintuplare voluerimus sit data diameter AB. circuli quintuplandi. Elongetur quantum AB. & sit BC. circumducatur ei circulus ADC. in quo pentagonum æquilaterum inscribatur per 9. 4. Eucl. & sit linea subtendens duobus lateribus DC. pentagoni latus AC. dico quadratum DC. DE. simul iuncta quadrati AB. quintuplam esse. Demonstrationem quære ex 12. 13. Euclidis.

Statuatur circulus AB CD. septies multiplicandus cui circumducatur quadratum, & latus eius producemus, illudque in octo partes diuidemus, cuius principium D. finis E. mox DE. per medium diuidatur in F. positoq. circini pede in F. & alio DF. circumducatur quousq. semicirculum absoluat DE. & latus C. B. quadrati producatultra B. in continuum, rectumq. ad arcum DE, & vbi eum contingit, illic scribe literam G. & ex CG. fiat quadratum CGHE. in quo circulus inscribatur, qui continebit septies ipsum BACD. Quoniam CG. est media proportionalis inter EC. CD. igitur per 13. 6. Euclid. vt EC. prima ad tertiam CD. ita GH. quadratum secundæ ad BD. quadratum tertiæ per 20. 6. Est autem EC. per constructionem septupla ipsius CD. igitur quadratum HC: septuplum ipsius quadrati BD. quod probandum assumpsimus.

Sint positi quini circuli diuersæ capacitatis AB. C. D. E. F.
quo-

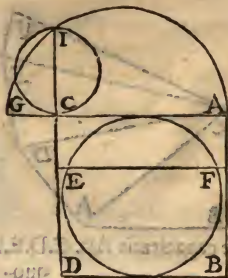

quorum quantitates volumus singulari circulo comprehendere, quod ita propemodum faciendum existimamus. Esto enim circuli diameter AB. constituatur ad rectos angulos ei BC. mox ducatur linea ab A. ad C. & hæc dimetiens potest binos circulos AB. C. Porro puncto A. lineæ AC. recta linea erigatur ad rectos angulos, quæ sit AD. & à puncto D. trahatur linea D.C. & hæc dimetiens est capiens tres circulos AB. C. D. ipsi demum CD. recta linea ad rectos erigatur DE. quarti circuli dimetiens potens quatuor circulos. Postremo ei lineæ EC. ad rectos iterum excitetur quinti circuli EF. trahaturq. per FC. dimetiens, capiens iam cunctos circulos, & hoc modo omnes licet quotquot volueris comprehendere. Demonstratio habetur ex penultima 1. libri Euclidis.

Ex dato circulo datam partem subtrahere. Probl. 3.

I. dati circuli volumus tertiam, vel quartam partem extrahere, hoc modo facito. Esto circulus ABCD. circa eum describe quadratum ABCD. cuius abscinde partem tertiam, ac transuersa linea conuenit à reliquis supernè distinguere FE.

Procurrat igitur AC. in G. & fiat CG. æqualis CE. supra lineam AG. dimidium rotunditatis arcum excurrat, & lineæ DEC. eousque producenda erit, quo circumferentiam in I offendat. Linea CI. potest quantum parallelogrammum ACE. sic de quinta & septima parte cuius demonstratio ex vltima secundi dependet Eucl.

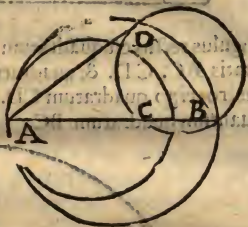
Datis

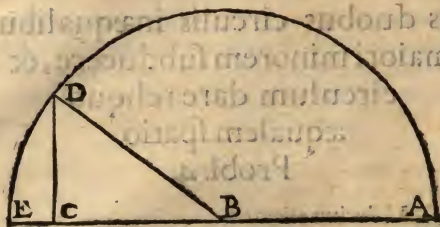
Datis duobus circulis inæqualibus à
maiori minorem subducere, &
circulum dare reliquo
æqualem spatio.

Probl. 4.

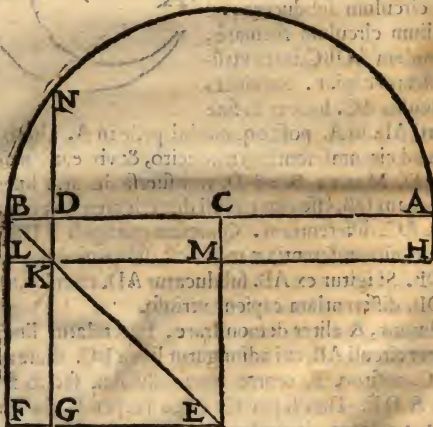
Subducitur etiam cir-
culus minor à ma-
iori, & circulus etiā
formari potest, qui
vtriusque differentiam capiat.
Esto maior circulus ABD. volo
ab eo circulum subducere, ac
mox alium circulum formare,
qui lunulam ADBC. inter vtrū-
que relictam capiat. Subducē-
dus circulus AC. hæreat in fine
diametri AB. in A. positoq. circini pede in A. altero ad C.
vagam ad circumferentiam traducito, & vbi eam incidit, ibi
loctetur D. Mox ex B. ad D. transversa ducatur linea DB.
Dico lineam DB. esse eius circuli dimetientem capientem in-
ter AB. AC. differentiam. Quoniam trianguli ADB. angu-
lus D. ad circumferentiam rectus est, subtensa AB. potest, vt
AD. DB. Si igitur ex AB. subducatur AD. circulus, remanet
alter DB. differentiam capiens vtriusq.

Possumus, & aliter demonstrare. Extendatur linea AB.
diameter circuli AB, cui adiungatur linea BC. diameter cir-
culi AC. positoq. B. centro intervallo AB. facito semicir-
culum ADE. Tum supra C. erigo perpendicularem CD.
quousq. tangatur circumferentia in puncto D. & connecto
BD. Dico CD. esse quesiti circuli diametrum. Quoniam C.
angu-

angulus rectus est quadratum subtensæ BD. æquale est quadratis BC. CD. & quadratum BD. est æquale AB. quia ex centro, ergo quadratum CD. tanto minus est quadrato BD. quantum quadratum BC.

Quod si voles alio modo efficere hac ratione assequeris.

Sit

Sit dimetiens maioris circuli CB. & ab ea amputetur dimetiens minoris circuli CD, & linea BC tantundem extendatur ad A, & puncto C facto centro circumducatur semicirculus ANB. & à puncto D, vbi minor dimetiens maiorē abscondit, erige super transversam AB ad rectos angulos DN. & vbi DN periferiam secat ANB. istuc pone N. & hæc linea erit dimetiens circuli inueniendi, qui differentiam capiat inter maiorem, & minorem circulum. Ex linea BC. describatur quadratum per 46. p. E. & sit CEBF. ducaturq. diagonum BE. & per D. punctum descendat parallellas ipsi BF. sitq. DG. secabitq. diagonum in K & per K signum excitetur alter parallellus ad AB, & sit HMKL. & ex A ad H. ducatur alter parallellus ipsi CM. Quoniam supplementum CK. supplemento KF. per 43. 1. est æquale, addatur commune quadratum DL. erit CL æquale DF. sed quia AM est æquale MB parallelogrammo, quia AC. & BC. sunt æquales, ergo AM parallelogrammum ipsi DF parallelogrammo est æquale, addatur commune CK. erit totum AL æquale gnomoni MLF. sed quoniam MLF est excessus maioris quadrati CBEF. super minorem MKEG. & quadratum lineæ DN est æquale quadrangulo AK. & ex consequenti gnomoni MBF quæ est differentia vtriusque quadrati; ergo DN circulus est differentia duorum inæqualium circulorum, quæ erat demonstrandum.

Datis tribus circulis, duos à maiori, qui duobus circulis laxior sit, subducere, & circulum dare reliquo spatio æqualem. Probl. 5.

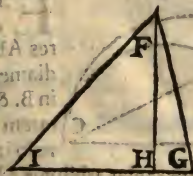
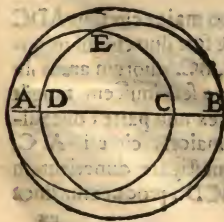
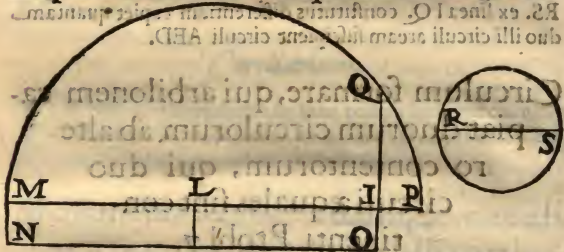
SIT amplius qualem quis conficere velit circulus ADEF. sintq. pro arbitrio bini circuli A B. C D. quorum areæ
C toram

coeunti lineæ cum arcu litera Q. sic ex lineâ IQ. fiat circulus R.S. capiens iam dictam differentiam. Quoniam angulus ACD. est obtusus, quadratum lineæ AD maioris circuli superat quadrata DC, CA, minorum circulorum per rectangulum comprehensum ex DC. & CG. bis per 12. 2. Euclid. & ex his constitutum rectangulum MI, & diameter QI. capiet comprehensam aream, ex qua circulus RS. quæsitam differentiam continebit.

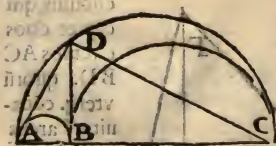
Datis tribus circulis duos à maiori, qui duobus circulis angustior sit, subducere, & circulum dare reliquo spatio deficienti æqualem. Probl. 6.

Est AEB. circulus, qui capiet duos circulos AC BD. quorū uterq. cōdauit arcus capiētis cōtigat, suisq. C 2 ar-

arcis continentis, arcu excellant, vestigandus est circulus, qui differentiam excellentis arcu excipiat. Fiat triangulum ex tribus lineis AB. AC. DB. per 22. 1. Euclid. & sit GFI. qui erit acutus, cadat ex apice F. trianguli in substratam basem. GI. orthogonaliter linea FH, & ubi eam abscondit, illic fige litteram H. Porro ex geminata base GI. & linea GH in se ductis, fiat parallelogrammum MO. & superior linea MI procurrat quousque sit æqualis IO. & sit P. Mox partire intervallum MP. per æqualia in D. & ex D centro describe semicirculum, elongeturq. linea IQ. quousq. attingat arcum MP. in Q. & IQ dimetiens erit futuri circuli quasitam differentiam capientis. Quoniam quadratum FI. minus est FG. GI. quadratis tantum, quantum rectangulum bis sumptum ex linea IG. GH. per 13. 2. Euclid. quod erit NI. & linea IQ. erit dimetiens continens aream NI. circulus igitur RS. ex linea IQ. constitutus differentiam capiet quantam duo illi circuli aream suscipient circuli AED.

Circulum formare, qui arbilonem capiat duorum circulorum ab altero contentorum, qui duo circuli æquales sint continenti. Probl. 7.

circuli, qui aream capiat arbilonis ABCD. producaturs linea

E Sto maior circulus ADC & sint duo circuli minores AB. BC. quorum arcus in diametro sese inuicem tangant in B. & ex alia parte concavitate maioris circuli A. C. volo inuestigare dimetientem

ex mutuo circulorum contactu B. donec rotundationis maioris circuli aream tetigerit BD. dico eam esse diametrum futuri circuli, qui arbilonis ABCD. aream continet. Hanc constructionem presenti demonstratione suffulciemus. Quoniam linea AC. secta est in puncto B. quadratum, quod fit ex AC. æquale est quadratis, quæ fiunt ex AB. BC. & parallelogrammo, quod bis fit ex CB. BA. ex imperio 4. 2. Euclid. Sed parallelogrammum ex CB. BA. est æquale quadrato DB. circulus ergo ex DB. est æquale arbiloni ABCD. quod quadratum ex DB. æquale sit quadratis AB. BC. patet etiam ex 17. 6. Euclid. Vel quoniam circulus ex DC. æqualis est duobus circulis ex DB. BC. quia B. est angulus rectus, & circulus ex DA. circulis ex AB. BD. ergo circulus ex AC est æqualis duobus circulis AB. BC. & duobus circulis ex DB. qui in eo continentur, arbilon igitur ADCB. ex circulo DB. constar.

Corollarium.

EX hoc provenit dato arbilone posse illico dari circulum, ei æquale, scilicet lineam erigendo ad duorum semicirculorum coniunctione ad circumferentiam.

Si diameter secetur utcumque, circuli, qui fiunt ex tota, & singulis partibus continentur, æquales sunt ei, qui à tota fit circulo.

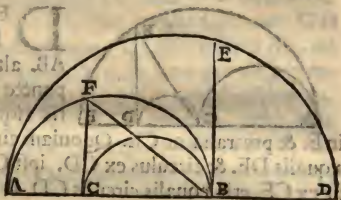
Probl. 8.

Fiat quadratum ex linea AB. & extendatur AB. usque ad K. & sit æqualis AB. & supra CK. fiat circulus CIK. & ex alia parte BA. extendatur in L, & sit æqualis AB. & super

Si diameter secetur vtrunq; circulus
ex tota, & eius parte contentus aequa-
lis erit circulo, qui ex partibus con-
tinetur, & eius quod ex prædicta
parte fit circulus. Propos. 9.

Sit diameter AB.
secta vtrunq; in
puncto C. dico circu-
lum ex AB. BC. con-
tentum æqualem esse
circulo ex BC. CA.
contento, & circulo
CB.

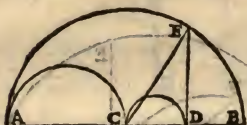

Extendatur AB. in D. & sit BD. æqualis ipsi BC. & super
ACBD. fiat circulus, & sit AED. & ex puncto B. eleuetur
perpendicularis vsque ad E. Idem fiat ex altera parte. Supra
AC. & CB. duo circuli, & ascendat ex C perpendicularis
CF vsque ad semicirculum AFG, extendaturq; FB.

Quoniam quadrangulum, quod fit ex AB. BD. æquale est
quadrato, quod fit ex BE. & quadrangulum, quod fit ex BA.
AC. æquale quadrato ex CF. sed quadratum ex FG. æquale
est quadratis FC, CB. quia C. angulus est rectus ergo circu-
lus ex AB. BC. quod est BF æquale est circulis ex CB. & qui
fit ex BC. CA. & est 3. 2. Euclid. lib. 1. 1. 1.

Si diameter secta fuerit in partes æquales, & inæquales circulus ex inæqualibus partibus contentus vna cum eo, qui fit ex linea, quæ inter sectiones interijcitur æqualis est circulo, qui fit à dimidia. Prop. 10.

D Escribatur circulus ex Diametro CA. alter ex AB. alter vero ex CD. ex D. puncto erigatur perpendicularis vsque ad circumferentiam in E. & protrahatur CE. Quoniam circulus ex AD. DB. est æqualis DE. & circulus ex CD. ipsi CD. ergo circulus, qui fit ex CE. erit æqualis circulis CD. DE. sed CE. est æqualis CA. quia ex centro ad circumferentiam, ergo circulus ex duabus inæqualibus partibus compositus AD. DB. qui est DE. & circulus CD. vtrique æqualis est circulo ex dimidia CA. compositus, & est 5. 2. Euclid.

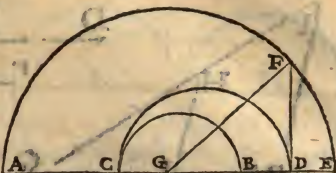
Si diameter bifariam secetur, eiq. in rectum adijciatur quædam recta linea, circulus ex tota diametro cum adiecta tanquam ex vno diametro, vna cum circulo dimidiæ æquales sunt circulo ex dimidia, & adiecta tanquam ex vna diametro descripto. Prop. 11.

S It diameter AB. secetur bifariam in C. & ei in longum adijciatur linea BD. dico circulus descriptus ex AD. DB. vna

DB. vna cum circulo
CB. æquales esse cir-
culo, qui fit ex CD.

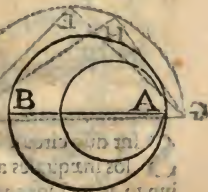

Lineæ AD. adijcia-
tur DE, quæ sit æqua-
lis DB, & centro G in-
teruallo GE describa-
tur circulus AFE. &
ex puncto D linea ad rectum erigatur vsque donec circuli
circumferentiam contingat, & sit DF. & erit quadratum
quadranguli AD. DE. & puncto D, linea DG secetur CB
æqualis, & erit GD. & connectantur puncta GF. linea GD
est æqualis CB. ex constructione. Quoniam linea AC. est
æqualis lineæ CB. & CB ipsi GD, adijciatur ipsi AC. com-
munis CG, & linea DE. est æqualis BD. ex constructione,
ergo CD. ipsi GE. & angulus ad D. rectus est, valet ergo
quadratum GF. quadrata GD. DF. ergo quadratum GF. va-
let quadratum CD. quod demonstrandum proposueramus,
& est 6. 2. Euclid.

A dato circulo alium in datam proportionem abscindere.

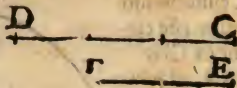
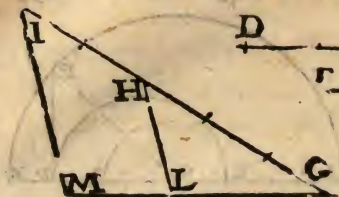
Prop. 12.

DISTO datus circulus AB. volo alterum construere, ut ad eum datam proportionem habeat, sitq. data proportio CD. ad EF. scilicet sesquialtera. Iungantur angulo binæ lineæ, quarum vna GH. sit æqualis lineæ CD. protendanturq. quousque HI, sit æqualis EF. Mox alteri lineæ æquetur dia-

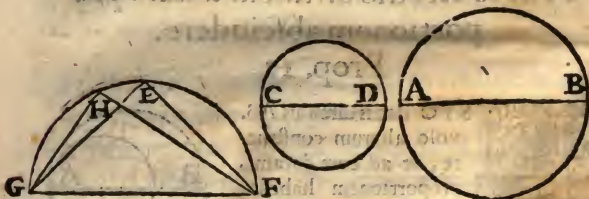
D

meter

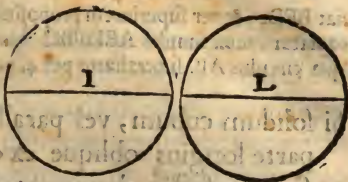
meter AB. quæ sit GL. iungaturq. HL. & GL. extendatur, & à puncto I. lineæ HL. parallellus excitetur IM. dico LM. diametrum esse quesiti circuli A O. subsequialteri, & erit quarta linea proportionalis inuenta. Quoniam proportio GH. ad HI. est sicut GL. ad LM. ex 12. 6. Eucl. & GH. ad HI. est sesquialtera, ergo GL. diametér ad AO. diametrum sesquialtera est.

Ex duobus inæqualibus circulis duos æquales facere. Prop. 13.

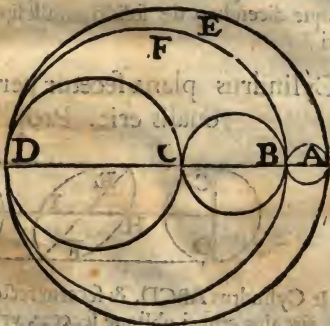
Sint duo circuli inæquales AB. CD. volo hos duos circulos inæquales ad duos æquales reducere AB. DC. coniungo ad rectum angulum diametros, & sint GHF. & connecto GF. tunc super FG. facio semicirculum, qui per H rectum angulum trāsibit, mox diuido circumferentiā in E. bifariam, & pro-

produc o GE.EF.dico
duos circulos duarum
dimetientium GE, EF.
esse æquales duobus
dimetientibus GH,
HF. & proinde circu-
lis I, L. Quoniam an-
gulus H est rectus,
quia ad circumferen-
tiam, ergo quadrata GH. HF. sunt æqualia quadrato GF.
& quadratis GE, EF. etiam æqualia quadrato GF. & quæ
æqualia vni tertio æqualia inter se, ergo circuli I, L. sunt
æquales AB. CD.

Circulum formare, qui capiat arbilonem trium
minorum circularum, ab imo maiori conten-
torum, qui tres circuli æquales sint diametro
continentis. Prop. 14

ESTO circulus
AED. cuius
dimetiens AD. tri-
bus circuli diame-
tris intercidatur DC
CB, BA. postulamus
circulum formare,
qui arbilonem, vel
interceptam aream
à maioris circuli cō-
cauitate, & mino-
rum conuexitate
contineat. Ex B D
Diametro circulus

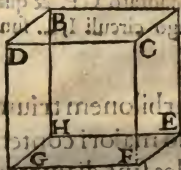
D 3 fiat

fiat BFD. & per superiorem propositionem 7, arbilon BFDC capiatur, mox lunula AEDFBC quantitas cognoscatur, à qua circulus AB. subtrahatur per 4. nostram, & sic de cæteris.

Si solidum cubum, vel paralleipedum altera parte longius oblique ex oppositis lateribus secetur sectio altera parte longius erit.

Propos. 15.

Sto solidus cubus ABCDEFGH & secetur à plano BDEF. oblique ex oppositis cubi lateribus BD. EF. dico BDEF. esse altera parte longius. Quia DG, GF, æqualis est. DE autem subiaccens linea est æqualis duobus quadratis DG, GF. ergo longior BD. quæ ipsi DG æqualis est, idem dicendum de altera parte BH. HE. quia BE, maior est BH. HE. Igitur BDEF. altera parte longior est. Idem quoque dicendum de solido parallelepedo altera parte longiori.

Si Cylindrus plana secetur per obliquum sectio ovalis erit. Prop. 16.

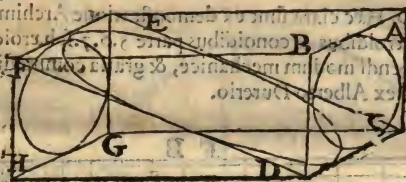

Si Cylindrus ABCD. & secetur rectè ABG. sectio ACB. circulus erit, si oblique secetur, ut in IEHF. sectio sphærois erit ex ea quæ Serenus probauit in suis Cylindricis.

Si

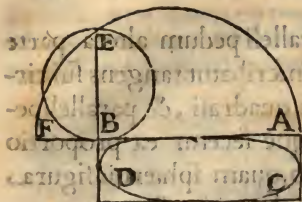
Si intra solidum paralleipedum altera parte longius cylindrus inscribatut tangens sui circuli basis latera eius quadrati, & paralleipedum solidum oblique secetur ea proportio erit circuli quadrato, quam sphærois figura ad suum altera parte longius. Prop. 17.

It paralleipedū solidū altera parte longius ABCDEFGH & sint cylindri in eo descripti bases ABCD. EFGH. circuli in ea descripti ABCD. EFGH. & planum oblique secans illud sit CDEF. & sphærois in eo descripta CDEF. dico sphæroidem intra se descriptam eandem habere proportionem ad suam figuram altera parte longiorem, quam circulus ABCD. ad suum quadratum ABCD. cuius demonstrationem omitimus: nam ex his, quæ Euclides in suorum elementorum, 12. & Archimedes in 31. præpositione descriperunt, demonstratur.

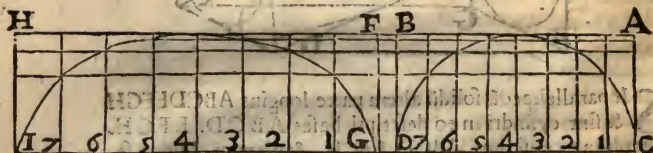
Data sphæroide circulum eiusdem areæ describere. Prop. 18.

Esto data sphærois ABCD. iubeo circulum eiusdem sparij. Circæ datam sphæroidem quadrangulū circumscribatur

batur ABCD. & latus AD
prolongetur vsque ad F. vt
BF. sit æqualis BD. Et cir-
ca AF. semicirculus descri-
batur, elongeturq. BD. do-
nec circumferentiam feri-
at, & sit in puncto E. di-
co circulum conscriptum
circa BE. diametrum con-
tinere aream sphæroidis

ABCD. Hæc clara sunt ex demonstratione Archimedis libro
de sphæroidibus, & conoidibus parte 3. 6. 7. sphæroidem idem
describendi modum mechanicè, & gratia commoditatis pro-
ponam ex Alberto Durerio.

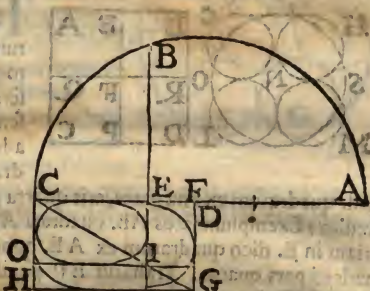
Describe quadrangulum in duplo triplo, aut sesquialtero,
& sit in circulo supra AB. infernè CD. cuius latus CD. diui-
de in puncto E. per medium, ac posito vno circini pede in pun-
cto E. interuallo EC, ducatur per superiorem partem vsque
ad D. continget hic arcus lineam AB. dein se partire lineam
CD. in octo æquales partes, & ex singulis diuisionibus pro-
trahe sursum parallelas in nuper descriptum arcum. Deinde
fac iuxta quadrangulum ABCD. adhuc alium quadrangu-
lum æqualis altitudinis, sed longitudinis quantæ volueris cu-
ius superior linea FH. inferna vero GI. & seca id quoque in
octo partes æquales, vt prius, postea producito ex singulis se-
ctionibus sursum lineas parallelas, deinde ex singulis inter
sectio-

sectionibus prioris. arcus, quæ per octo lineas parallelas factæ sunt, parallelas transuersales per omnes perpendiculares longioris quadranguli, & per sectiones illas longiorem parallelorum arcum producat lineam arcualem de puncto in punctum incipiendo ab angulo G. & finiendo in I, vt vides.

Datam sphæroidem duplare, vel quadruplare.

Probl. 19.

Sit duplandum quadrangulum ECIO. quod idem est, ac duplanda sphæroides, quod intra illud circumscripta est, & quadrangulum erit simile, similiterq. positum, quemadmodum, & sphæroides. Producat

latus quadranguli EC. vsque ad A. & sit AE. dupla ipsius AC. ac ipsius AC. medio D. posito circini pede, DA intervallo, describatur circulus ABC. producatq. IE. vsque ad circumferentiâ B. & erit EB latus vnum rectanguli describendi. Rescindatur igitur ex CA, linea CF, æquali EB, & ducatur diameter CI. deinde per F. ducatur parallela ipsi EI. quousque occurrat diametro CI in G. & per G altera parallela ipsi FC producat, quæ sit GH compleaturq. parallelogrammum FH. erit igitur hoc parallelogrammum ipsi CI. simile, similiterq. positum duplum. Quoniam AE. EB. EC. sunt tres lineæ proportionales ex 13. 6. Euclid. erit vt AE. prima ad EC. tertiam, ita parallelogrammum FH. ex EF. secunda

cunda (nam CF sumpta est æqualis EB.) ad parallelogrammum EO. supra tertiam EC. quod simile, similiterq. descriptum.

Si circuli diameter bifariam secetur, & ex vna parte circulus fiat hit erit totius pars quarta. Prop. 20.

Rationes circulorum sequuntur rationes quadratorum eis circumscriptorum, vel inscriptorum, & quæ admodum, si quadrati diameter diui-

datur quadratum ex vna parte, erit quarta parte totius, ita, & circulus; Exemplum latus AB. quadrati AD. diuidatur bifariam in E. dico quadratum ex AE. quod est AF. est AD quadrati pars quarta. Trahatur EP parallela, ipsi AC. & QR. ipsi AB, & erunt quatuor parallelogramma rectangula, & si aliter probari posset rationem recitabo apud Platonem in Memnone. Socrates enim puerum hoc modo docet. Sit bipedalis linea AB. dico suum quadratum esse quatuor pedum AQ. erit vnius pedis, erunt dico quadrata QF. FR. sit & altera pars CD. duos pedes longa vnum alta C. erunt enim duo quadrata CF. FD. tota igitur quatuor erit pedum. Sit ergo circulus OILM. cuius diameter ON S. diuidatur bifariam in N. ex quantitate ON. quatuor circuli inscribantur, dico quatuor hos circulos toti æquales esse. Ratio ex superiori pendet: nam & circuli se habent ad quadrata, ut eorum diametri.

Circularum vacua metiri, quando maior minores contineat. Prop. 21.

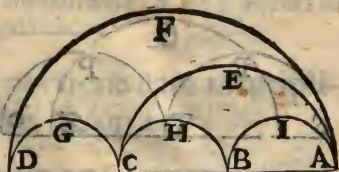
SIT magnus circulus AEFDHG, cuius diameter AD, diuidatur in tres partes, & in eo fiat tres circuli AB, BC, CD, & supra duo alij, & duo infra inscribantur; nam sex circuli æquales intra unum inscribuntur ex 15.

4. Euclid. & ex præcedenti rotundus circulus nouem circulos continebit: nam diameter trifariam diuisa est, sunt intus septem contenti, ergo omnia vacua duo erunt circuli cuius 3. pars erit scalprum E.F. cum suo residuo I.L.M.

Arbilones per circulares figuras metiri. Prop. 22.

Sit arbilon primū AFDGCHBIA. inuestigandum quorū circulos capiet, qualis AB. Ex præcedenti semicirculus AFD nouem capiet semicirculos qualis AIB si substuleris AIB, BHC, CGD, erit arbilon reliquum sex

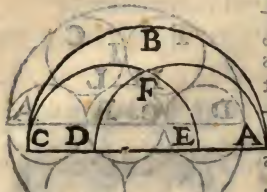

sub I

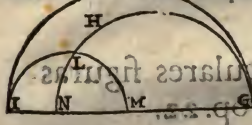
E

semi-

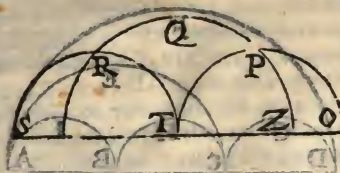
semicirculorum. Si quærimus arbilonem AFCHBI. erit semicirculus AEC quatuor semicirculorum qualis AIB, demptis duobus AIB, BHC, erit arbilon duorum semicirculorum. Si quærimus arbilonem AFDGCEA, erit ex iam dictis quatuor semicirculorum.

cit arbilon in sua ABCF. Vel quarta pars dupli BEA. Test æqualis semicirculo AFD. pars externa EFD est æqualis interiori corniculari angulo FBA. Idem reperiet in figura GHI.

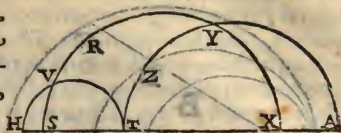
nam duo semicirculi CHLN & MLI. per secundam nostri capiunt arcam continentis circuli GHI. Vnde duplatum MLN. est æquale arbiloni GHLHG.

Potest etiam euenire, ut arbilon medium PQRT est æquale duobus externis circuli partibus OPZRS. ex superiori ratione.

Idem

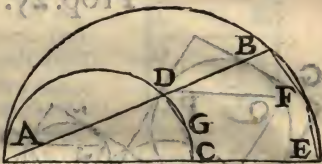
Idem eueniet in hac
postrema, vt arbilon
YZTVRY. fit æquale
duobus circuli extrinse-
cis partibus $A Y X$,
 $S V H$.

Siduo vel quamplures circuli in fine
diametri se tangunt à contactus au-
tem puncto ducatur linea eos secans
arcus secti inter se similes erunt.

Prop. 23.

SInt duo circuli
 ABE , ADC se
mutuo tangentes in
fine diametri A , &
ducatur recta linea
 ADB , secans arcus
 ADC , in D , & ABE ,
in B , qui quidem ar-
cus bifariam secen-
tur, quia anguli in circulo oppositi per 22. 3. duo æquales re-
ctis duobus in 2. ergo angulus BGC , & BFE æquales sunt
cum eodem BAC angulo iuncto.

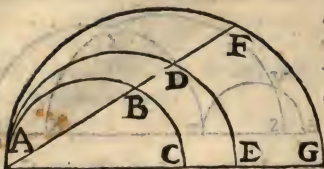

Data circuli portione eam multipli-
care, Prop. 24.

SIt data circuli portio AB , quam volo duplare & fit
eius circulus ABC , & fit semicirculus ADE du-
plus

E 2

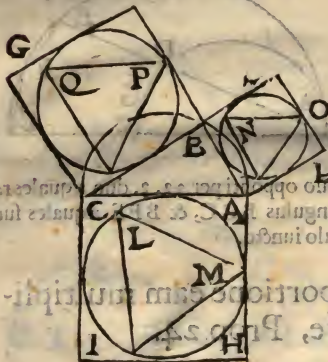

tionem DA ipsius BA duplam, & FA ipsius BA quadruplam cuius ratio pendet ex anteriori.

Ex duabus portionibus similibus vnā similem facere, vel subtrahere.

Prop. 25.

Sint due inaequales circuli portiones PQ, ON, sed similes, & sit vnāqueque tertia circuli pars per 25. 13. Eucl. & sint PQG, ODN, circa quos describantur quadrata BG, EB, vel eorum diametri, & iungantur ad rectum angulum ABC, & secundum AC describatur quadratum, & in eo circulus MLI; & sit ML latus aequilateri trianguli. Portio ML erit aequalis iam dictis dua-

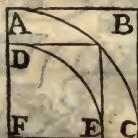

duabus portionibus per ea quæ in 3. Euclid. probantur. Vel si ex ML voluerimus portionem PQ subtrahere, è recto quadrato AC, ac supra AC semicirculo descripto, ponatur latus quadrati BC, & eius latus BA latus quadrati portionem similem continentis. Et sic possumus ex pluribus portionibus vnam facere, & omnia illa, quæ de integro circulo retulimus.

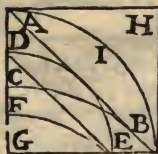
**Datum semicuruilineum triangulum
duplare, subducere, vel è duobus
similibus vnum facere.**

Prop. 26.

SIt semicuruilineum triangulum DGE, quod volo duplare, & sit circuli quarta pars FDE, fiat etiam circuli dupli pars, & sit AGC, circa eam quartam etiam quadrati partem circumscribo ABCE, dico triangulum semicuruilineum ABCG. duplum esse DGE, Quia quadratum ABCE duplum est DGFE inscripta portio proportionalis erit. Et sic subtrahere, & ex multis vnam facere poterimus ex supradictis.

Eodem modo triangulum DEG duplare poterimus, quod est æquale iam dicto: nam quadrati dimidium BHA est æquale BAG, si dematur portio BIA, æqualis BCG. remanet triangulum BAG. æquale BHA, iam

dicto.

dicto. Vnde si voluerimus prædictum EDF semicirculi-
neum triangulum duplare, duplato quadrante

HABG, protractoq. diametro BA.

circulus duplus BIA, qui

erit BC descri-

batur

BC, & erit triangulum ABC du-
plum trianguli

EDF.

IO. BAPT. PORTÆ
NEAPOLITANI
ELEMENTORVM CVRVILINEORVM
Liber Secundus.

AXIOMATA.

I.

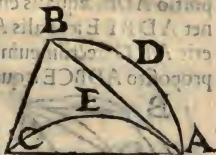
Si eidem addideris, quod prius dempseris, quanti-
tas æqualis erit.

II.

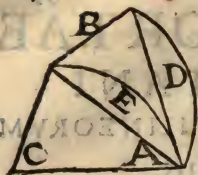
Si nota quantitas à nota subtrahatur, quæ remanet no-
ta erit.

Triangulum semicurvilineum ex æqualibus,
ijsdemq. circumferentijs compositum
quadrare. Prop. I.

Esto triangulum quodpiam se-
micurvilineum $ADBCE$,
Æqualibus nimirum iisdemq. cir-
cumferentijs ADB , AEC , & recta
 BC basi constituta volo illud qua-
drare. Ducatur linea AB , & AC ,
aio arcum trianguli semicurvilinei
 $ADBCE$ esse æqualem triangulo rectilineo ABC . Quoniam
circumferentia ADB est æqualis portioni AEC , ablata
 ADB , repositaq. in AEC æquale remanet triangulum
rectilineum ABC semicurvilineo per primum axioma

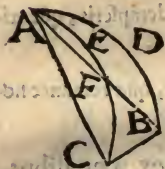

Vel

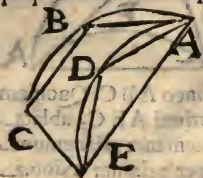

Vel fiat triangulum æquale rectilineum ABC, & sit AFC ex 22.1. Euclid. erit semicurvilineum triangulum ADBCE, æquale triangulo semicurvilineo AEC, F dempta communi portione AEC remanet rectilineum AFC triangulo semicurvilineo æquale ADBCE.

Alter Casus.

AT si triangulum ADBCE angustius erit, & portionis lineæ neutiquam intactas circumferentias relinquent, sed per medium transibunt, eadem operatione idem assequi poterimus. Sed quo res dilucidior euadat, rem exemplo complectemur. Esto triangulum ADBCE, & circumferentia ADB æqualis sit AFC, trahanturq. rectæ lineæ AB, AC, & secet AB basis ADB circumferentiam AEC, aio rectilineum ABC æqualem semicurvilineo ADBCE. Quoniam portio ADB, æqualis est AEC dempta communi AEF, remanet ADBFE æqualis AFC, apponatur vtrique areola FBC, erit ABC rectilineum triangulum semicurvilineo triangulo proposito ADBCE æquale.

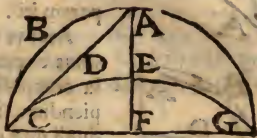
Vel ad eadem præstanda possumus easdem circumferentias in plures partes diuidere, nempe binas, ternas, quaternas, vt ABC circumferentiam in AB, BC, & ADE in AD, DE. Unde exclusæ partes AB, BC, inclusis AD, DE erit area rectilinea ABCEDA æqualis semicurvilineo ABCEDA.

Trian-

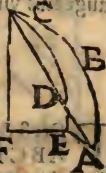
Triangulum semicurvilineum ex varijs circumferentijs compositum quarum altera alterius dupla sit quadrare. Prop. 2.

Ero triangulum semicurvilineum $ABCDE$ cuius circumferentia EDC sit circuli dupli ipsius ABC . Sed EDC sit octava pars circumferentiæ sui circuli GEC , circuli vero ABC quarta.

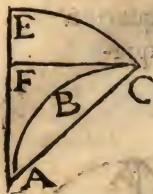
Aio triangulum semicurvilineum $ABCDE$ rectilineo inuestigari posse parem. Rem ita moliamur. Completa circumferentia CE , sit CEG , & coniungatur AC , mox portionem CEG diuidatur per medium, & sit diuisionis linea EF , dico triangulum AFC semicurvilineo triangulo parem esse. Quoniam tota portio ABC æqualis est dimidiæ ECF , id propterea dempta ABC portione reposita EFC semicurvilineum $ABCE$, abiit in triangulum rectilineum ACF .

At si circulares lineæ magis cohærebunt, ut circumferentiæ bases introrsum se secent, eadem erit operatio, & demonstratio, ut in prima propositione. Productis lineis portionis AC , & semiportionis EFC triangulum rectilineum $AEFC$ semicurvilineo par erit. Quoniam spatia ipsarum portionum ABC , EFC æqualia sunt, ablata interfacente portione DC , quod reliquum est $ABCD$ ipsi $EDCF$ æquale erit, addita utrique areola AED , erit totum triangulum rectilineum $AEFC$ toti semicurvilineo $ABCDE$ æquale; nam quantâ pars ex

F dem-

demptione abijt, tota ex repositione substituta est.

Vel potest transpositis lineis alio modo triangulum semicurvilineum constitui sit circumferentia dupli CDE retro CBA ante, tunc ex puncto C. super basim AE cadat perpendicularis CF, & connectatur CA, & sic triangulum semicurvilineum ABCDE rectilineo FCA parem iri. Ratio in superiori.

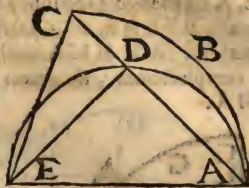
At si vt diximus ex varijs, & inaequalibus circumferentijs orbiculata triangula composita erunt, tunc mente concipiendum, si circulus duplus alteri sit, subdupli duarum circumferentiarum partes, vni dupli respondent, si quadrupli quatuor, & sic deinceps. Estoque verbi gratia circuli dupli circumferentia EDC, & sit octaua.

sua circumferentiae pars responderet duobus octauis subdupli circuli ABC. Diuidatur ambiens linea ABC, bifariam in B, & trahatur AB, BC, EC, & erunt duae AB, BC portiones, vni EC aequales, & sic vna EDC, duas illas AB, BC absorbet. Vnde si triangulum semicurvilineum duabus octauis circumferentiae partibus decrescimus, AB, BC augemus vna EDC, & sic par pari referemus.

Alter Casus.

Potest & aliter euenire; sit triangulum semicurvilineum ABCED, & sit ABC quarta dupli circuli, & ADE semicirculus subdupli, docebimus quomodo possis rectilineum triangulum aequale semicurvilineo facere. Trahasseur ex puncto per medium circuli ADE vsque ad C, & sit linea ADC, & linea DE. Erit triangulum semicurvilineum ABCED aequale

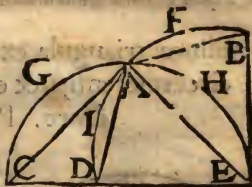
equale rectilineo DCE. Quoniam portio ABC est dupla ipsius AD per 19. primi nostri, & huic nempe portioni AD æqualis DE. dematur dimidia portio ABCD, addatur DE compar, remaneatq. communis areola DCEF, utrique sic enim rectilineum triangulum DCE æquale semicirculoneo ABCED, & sic excessus vnius alterius defectu rependetur. Sic & in alijs notis circumferentijs quadruplis quintuplis eodem Methodo vti poteris.

Semicirculinea triangula ad verticem constituta ex eisdem, & æqualibus circumferentijs, vel ex æqualibus nota quadrare. Prop. 3.

SI duo semicirculosa triangula ad verticem constituta ex eisdem, & æqualibus circumferentijs fuerint ductis à vertice ad bases rectis lineis, erunt rectangula circulosis equalia. Si primam huius libri leges non secus esse inuenies, quā diximus.

Si acciderit, ut circumferentiæ eadem ad verticem sint inæquales, sed in id conueniant oportet, ut dextra interior sinistrae exteriori æqualis sit. Sint inæqualia triangula se inuicem decussantia BAE, ACD, segmenta sint æqualia, ut BFA, AID, & EHA, AGC, tunc protractis rectis BA, AD,

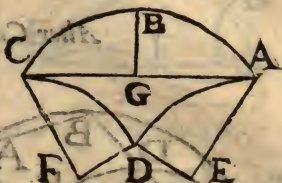

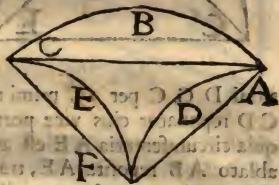

his æqualibus subtenfis AB, BC, CD, DA quadrilaterum rectilineum ABCD, esse æquale curuilineo ABCD. Quoniam demendo portiones AB, BC, addendoq. AD, DC, quæ simul æqualia sunt voti compos fies, vel aliud dicimus.

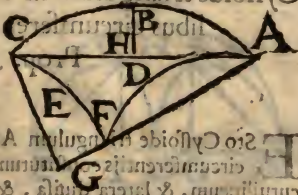
Poterimus alio modo id assequi. Protrahatur linea AC, & binas AE, ED, & lineas CF, FD, vt semiportio AED sit æqualis ABG, & DCF, & ipsi BGC, nam duæ portiones dimidiatae ADE, CDF æquivalent vni integræ ABC. Vna hac dempta, his additis quod diximus eueniet.

Eodem modo curuilinea triangula ex inæqualibus circumferentijs, sed altera alterius exempli causa sit dupla. Sit curuilineum triangulum ABCEFD ex inæqualibus circumferentijs, sed ABC dupla sit ADE, & FEC subtenfis lineis AC, AF, FC erit quadratum nempe binæ portiones ADE, FEC æquipollent simplici ABC, vnde illa dempta, his additis triangulum rectilineum FAC æquipollet curuilineo proposito.

Potest contingere, vt triangulum constituatur ex varijs circumferentijs, & inæqualibus, vt FEC sit dimidia ipsius ABC, & ipsa ABC dupla ipsius ADE, sic facta semper

zione CFG, æquali BHC, & subtensis AF portio ADE erit æqualis ABH. Vnde hac dempta, illis subditis triangulum rectilinum ACG erit æquale curuilineo ABCEFD.

Alter Casus.

Sto curuilineū triangulum ABCDFE propositum quadrādum, & circumferentia circuli ABC sit dupla EFD GC, diuidatur circumferentia EDC bifariam in D, & trahatur CDB erit ceratoide triangulum BHCGD æquale por-

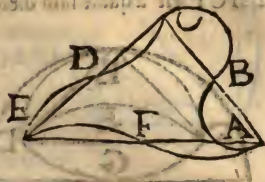
tionem DGC per 19. primi nostri. Vnde dempro BHG CD reponatur eius vice portio EFD æqualis DGC, & quia circumferentia AE est æqualis, & eadem ipsius AB, ablato AB reposita AE, trapezium rectilinum ABDE erit æquale proposito curuilineo triangulo ABHCGD.E.F.

Cyffoide triangulum ex æqualibus, & inæqualibus circumferentijs quadrare.

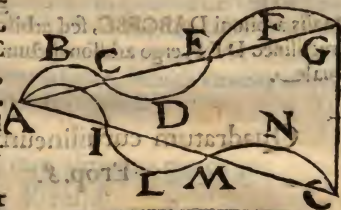
Prop. 5.

Sto Cyffoide triangulum AFC ex tribus inæqualibus circumferentijs constitutum ABC, CDE, EFA curuilineum, & latera diuisa, & æqualibus circumferentijs con-

constituta, ut AB, sit
 æqualis BC, & CD,
 ipsi DE, & EF ipsi
 FA, unde tractis lineis
 rectis AC, CE, EA, &
 dempris tribus circum
 ferentijs BC, DE, FA,
 & alijs tribus repositis
 AB, CD, EF, rectili-
 neum triangulum ACE æquale est cyffoidi ABCDEF.

Sit quoque semi-
 cyffoide triangulum
 quadrandum ABCE
 DEF GILMNO,
 ex varijs circularum
 circumferentijs, sed
 tamen binis semper
 oppositis æqualibus
 constitutum videlicet
 GFE maioris circuli
 circumferentia, quam EDC, & EDC maior CBA, sed
 tamen GFE æqualis ONM, & EDC, ILM, & CBA,
 AHI, si à puncto A ad basim GO lineæ rectæ trahantur,
 totum assequeris, ratio pendet ex superiori.

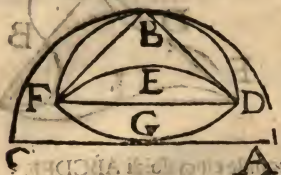
Arbilonem quadrare. Prop. 6.

Sto arbilon. AH
 ECDB qua-
 drandum, quia portio
 AH est dupla AB, &
 AB est æqualis semi-
 portionis BGD, ergo
 ablata ABH, & re-
 posita

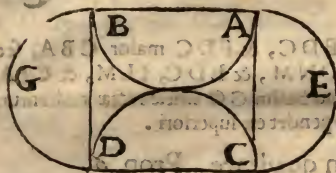
posita BGD, & ablata HCE reposita DCF, rectilineum GBHCF est æquale iam dicto arbilioni.

Potest & alio modo probari: semicirculus ABC est duplus semicirculi DBE; ergo vacuum ABDFBC est æquale semicirculo, dematur ex utroque portio DEF, DGF; ergo lunula DBFE est æqualis arbilioni DABGFBC, sed arbilion est æquale triangulo rectilineo DEF, ergo arbilion dictum triangulo DBF, est æquale.

Quadratum curvilineum quadrare.

Prop. 8.

Sto quadratum curvilineum AFBGDFCE trahantur quatuor lineæ ex angulis AB, BD, DC, CA, dico quadratum rectilineum ABCD curvilineo iam dicto præstabit. Quoniam sunt quatuor semicirculi æquales inuicem, tollantur AEC, BGD, reponantur AFB, CFD, sic rectilineum curvilineo æquale erit.

Alter Casus.

Potest & quadratum aliter fieri, ex quatuor etiam rectis angulis, ut diximus ABC. Quoniam portiones aqua-

æquales sunt, & ex æqualibus circulis, ablatis portionibus AIC, BGD, repositisq. AEB, CHD rectilineum quadratum ABDC, curvilineo AEBGDHCIA æquipollebit.

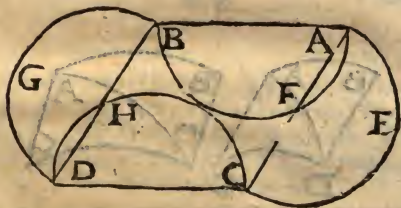

Corollarium.

Hinc patere potest quadratum curvilineum ex aduersis, & conuersis circumferentijs constitutum recta diameter bifariam secat, latus AB, lateri AC æquale est, & basis BC communis vtrique, ergo triangulum CAB triangulo BDC æquale erit: igitur bifariam secat, & vtrumq. ex conuexo, & concauo æquali latere constat.

Rhombum curvilineum quadrare.

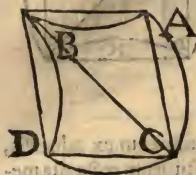
Prop. 8.

ET Rhombus curvilineus AFBGDHCE quadrabitur, ductis ex angulis rectis lineis AB, BD, DC, CA, nam demptis semicirculis AEC, DBG, repositisq. AFB, CHD, demptisq. portionibus HDAF, rectilineum Rhombum curvilineo æquabitur.

G

Alter

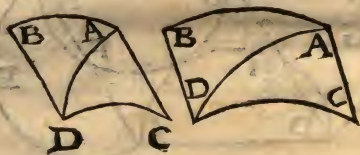
Alter Casus.

Potest esse Rhombus alio modo ex æqualibus circumferentijs AB, BD, DC, CA, & quoniam portiones æquales sunt, duabus demptis AC, CD, totidem repositis AB, BD erit rectilineo æqualis.

Corollarium.

Eiusmodi etiam Rhombos recta dimetiens æqualiter secabit; nam hinc inde duo æqualia triangula constituent.

Rhombos, seu Rhomboides semicurvilineos quadrare. Prop. 9.

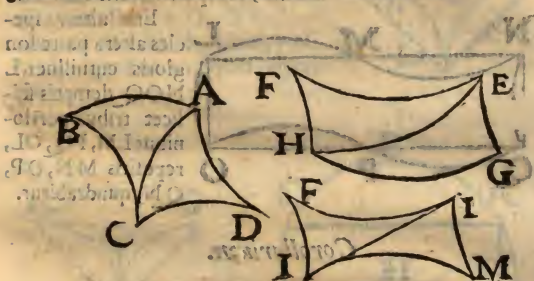

Semicurvilineus Rhombus, & Rhomboides facilius quadrabitur: nam portione vna dempta, altera reposita, æquales erunt curvilinei rectilineis.

Corol.

Corollarium.

Sed in istis, qui ex isoscelibus triangulis semicurvilineis constituuntur curva diameter circumferentiæ æqualis, & eos bifariam secabit, nam in duo æqualia isoscelia trian- gula diuiduntur semicurvilinea, ut ABD, ADC.

Possunt & alio modo Rhombos, & Rhomboides in Isosce- libus triangulis constitutos ex tribus conuersis, & una auer- sa diametro per mediam diuidere, ut in Rhombo ABCD. Rhomboide EFGH, cum diameter AC, EH eos bifa- riam diuidat in duo Isoscelia æqualia ABC, ACD, & EHG, EHF, & in Rhomboide ex quatuor conuersis con- stituto diameter recta etiam IL in duo semitriangula æqua- lia diuidit ex oppositis angulis ducta.

T relpiles species diuilibz abis speciebus relpiles
ad angulum ducta, tot per mediam uerind. Iarqz pa-

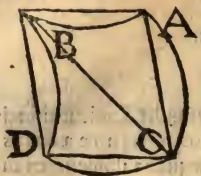
relpiles in EFL diuinitas G H.

G

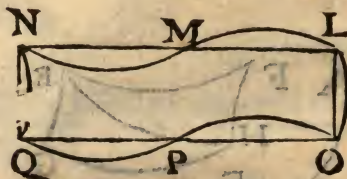
2

Alterā

Altera parte curuilinea, &
femicuruilinea qua-
drare. Prop. 10.

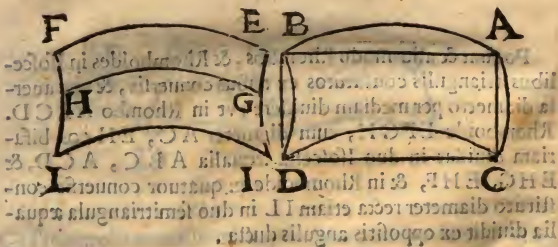

Altera parte longiora quadra-
bis omnia, vt quadrata, duo-
bus semper portionibus oppositis
ablatis, & repositis, vt in ABCD.

Erit altera spe-
cies altera parte lon-
gioris curuilinei L
NOQ demptis sci-
licet tribus portio-
nibus LM, PQ, OL,
repositis MN, OP,
QN, quadrabitur.

Corollarium.

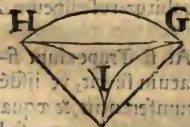
At reliquas species diuides non dimetiente ex angulo
ad angulum ducta, sed per medium vtrinq. latera pa-
rallela, vt in EFIL dimetiens GH.

Pe-

Peleces quadrare. Prop. 11.

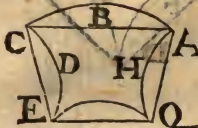
Possunt peleces multifariam variare ex varijs circularum circumferentijs, & primo ex partibus, cuius partes circumferentiæ dimidij circuli ABC , aliæ duæ partes ex duabus quartis eiusdem circuli AED , DFC , vt demptis illis, his repositis, rectilineum quadratum peleci æquale

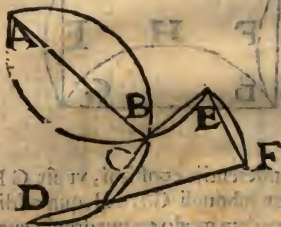
Potest & ex duplicis circumferentijs constitui, vt sit GH quarta dupli, duæ vero quartæ subdupli GI , IH , quæ additæ rependent ablatum GH , eodem modo ex quadrupla eueniet. Peleci ex inæqualibus, sed eisdem circumferentijs, & varijs, vt Peleci $GEABCFDH$ quadranda portio ABC sit æqualis GHD , & DFC , GEA , demantur ABC , reponantur GHD , DFC , & erit quadrilaterum rectilineum $ACGD$ æquale supradictæ Peleci.

Trape-

Trapezia curvilinea ex æqualibus, & inæqualibus circumferentijs constituta quadrare. Prop. 12.

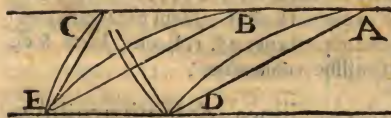

The diagram shows a curvilinear trapezium with vertices labeled A, B, C, Q. The top boundary is a curve from B to C, the bottom boundary is a curve from E to Q, the left boundary is a curve from C to E, and the right boundary is a curve from A to Q. Two internal lines, DE and HQ, are drawn, where D is on the left boundary CE and H is on the top boundary BC. The lines DE and HQ are parallel to each other and perpendicular to the top and bottom boundaries.

At si Trapezium figuratum fuerit, vt iisdē circumferentijs, & æqualibus constituatur, sed cū alterū altero longius sit, & quantum in altero deficit in altero superfit; minus addatur superfluo, & fiat æqualis compensatio. AB duæ portiones demantur, addantur duobus alijs BC, CD, & quia pars EF superabit, deficit verò EB, hinc addatur illius vice, sic rectilineum BEFDCB curvilineo æquabitur.

Triangulum Iſoſcele curvilineum, & parallelogrammum ſemicurvilineum in eadem baſi conſtituta, & eiſdem parallelis, parallelogrammum triangulum duplum erit, & rectilineis æqualia erunt. Prop. 13.

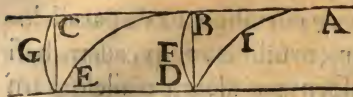

Sit triangulum Iſoſcele ſemicurvilineū DCE, & parallelogrammum ſemicurvilineum ABDE in eiſdem parallelis ACDE dico pa-

rallelogrammum, in eadem baſi, & eiſdem circumferentijs conſtitutum eſſe triangulo duplum. Quoniam portio DC ipſi CE æqualis, dematur EC, addatur DC, erit triangulum rectilineum DCE curvilineo æquale. Et quia portio AD ipſi BE æqualis, dematur BE, addatur DA erit rectilineum parallelogrammum ABDE ſemicurvilineo æquale, ſed rectilineum ABDE triangulo DCE duplum eſt; quia in eadem baſi, & eiſdem parallelis conſtituta per 41. 1. Eucl. ergo parallelogrammum rectilineum curvilineo triangulo duplum.

Parallelogramma ſemicurvilinea in eadem baſi, & æquidistantibus circumferentijs conſtituta, & inter parallelas æqualia ſunt. Prop. 14.

Sint duo parallelogramma BFDCGE, & AIDBHE in eadem baſi DE, & in eiſdem parallelis rectis AC, DE

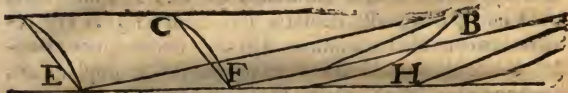

DE constituta, dico
inuicem esse æqualia:
trahantur rectæ AD,
BE, EC, quia portio
BFD est equalis CGE
dematur CGE, repo-

natur BFD, rectangulum parallelogrammum curuilineo
æquale. Idem dicendum de altero parallelogrammo AIDB-
HE curuilineo æquale est rectilineo ADBF, & quia paralle-
logramma rectilinea in eadem basi, & eisdem parallelis con-
stituta ad inuicem sunt æqualia per 36. 1. Euclid. Idem & de
parallelogrammis curuilineis dicendum.

Parallelogramma curuilinea, & femicuruilinea
cum æqualibus basibus, & eisdem circum-
ferentijs, & eisdem parallelis consti-
tuta inuicem sunt æqualia.

Prop. 15.

Sint duo parallelogramma femicuruilinea, & æquidistan-
tibus circumferentijs AH, GB, & CF, DE, & æqualibus
basibus constituta FE, GH, & in eisdem parallelis AD, HE
dico esse inuicem æqualia, trahantur rectæ AH, BG, CF, DE,
AF, BE, quia AH portio æqualis est BG, dempta AH re-
posita BG, erit rectilineum AHBG curuilineo æquale, & idem
de alio CFDE, sed rectilineum AHBG curuilineo æquale, &
idem de alio CFDE, sed rectilineum CFDE in eadem basi
cum rectilineo ABFE, & ABFE in eadem cum AHBG, ergo
inuicem æqualia per 26. 1. Euclid. ergo &c.

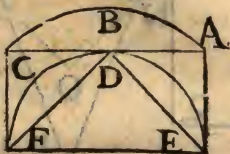
Paral-

Parallelogramma semicurvilinea in eisdem parallelis constituta, & ex diuersis circumferentijs videlicet duplis dari possunt rectilineis æqualia.

Prop. 16.

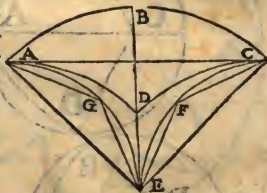
Sit parallelogrammum semicurvilineum $EABCFDE$, & sit portio CBA dupli, subdupli autem semicirculus FD , dico quadrari posse, trahatur linea CA , & FD , DE , quia duæ portiones subdupli FD , DE valent quantum vna subdupli CBA , dematur CBA , reponantur duæ subdupli FD , DE , rectilineum $EACFD$ valet quantum semicurvilineum.

Triangulum tricuspidale quadrare.

Prop. 17.

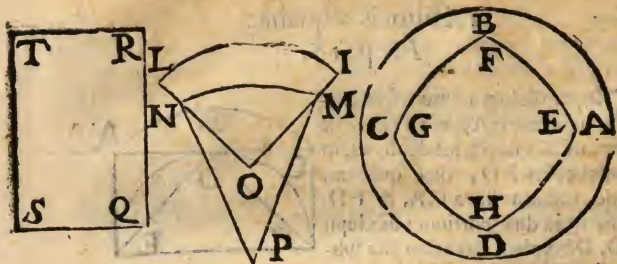
EX quarta nostri secundi representetur figura $ABCFEG$, à medio AC trahatur linea BE , & linea EB signetur in linea BE , linea CD ex eadem dupli circumferentia idem ex altera parte, dico triangulum tricuspidale $ADCFEA$ quadrari posse, diuidantur EC , EA bifaria in FG , & trahatur lineæ EF , FE , EG , GA , sic, & lineæ DC , DA , quia DC portio est octaua pars sui circuli, portiones EF , GC duæ octauæ subdupli æquipollent vnam dupli, sic eam demendo, has addendo,

H do,

do, trapezium $EFCD$ rectilineum respondet curvilineo $EFCD$, idem de alia parte dicendum; & multifariam potest euenire.

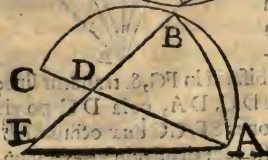
Coronas quadrare. Prop. 18.

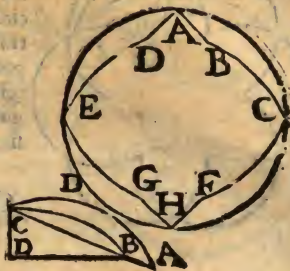
Sit quadranda Corona $AB C D E F G H$, pono eius quadrantem ILO , & ibi comparem octauā partem circuli dupli MNE , tollatur cōmune MNO , remanet tricuspide triangulū quadrilaterū $MONP$

æquale quartę parti coronę $IMLN$, quę æqualis $ABEF$, quadruplicetur cuspidale triangulū, & erit ipsius area $QRST$ æqualis coronę propositę.

Eodem modo quarta pars semicirculi dupli ABE absumit dimidium circuli ABC subduplum, tollatur commune triangulū ABD , remanet ADE triangulū rectilineum æquale Lunę AB , & circuli BDC , quō duplato æquipollet coronę $ABCD$.
Sit

Sic portio
 ADCB, æqui-
 pollet dimidiæ
 duplæ BCD,
 tollatur commu-
 ne BC, remanet
 triagulum BCD
 æquipollens se-
 milunulæ AB-
 CD, sic quatuor
 triagula BFGD
 absument coro-
 nam CBADEGHF.

Per quartam
 nostri secundi
 quadratur trian-
 gulum curvili-
 neum ADE
 per rectilineum
 quadrangulum
 ABCD, sex
 igitur eiusmodi
 quadragula ro-
 ram coronam
 absorbent.

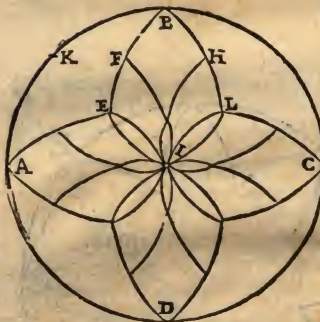

Eodem mo-
 do alia coronæ
 species quadra-
 tur, & fit eius
 pars AED, cuius maior circulus AE fit duplus AD,
 H 2 & fit

& sit A D octava pars
sui circuli, & A E sui
circuli, dux igitur por-
tiones A D, D E æqui-
pollent vni maiori: octo
igitur eiusmodi trian-
gula respondent propo-
sitæ coronæ.

Corona semiqua-
dranda.

E Sto circulus ABCD
cuius quadrans A-
BI, triangulum ABE
notum est, quia AE, EB
æquales sunt circumfe-
rentiæ AK, KB, reliqua
pars quarta EFBHLI,
quia BF, BH æquales
sunt GE, GH, tolle FB,
BH, reponē GF, GH
erit nota pars FB, HG,
reliqua pars EF, IG no-
ta est, quia æqualis FE,

EI, tolle, & reponē nota erit pars illa, remanent ergo 4
portiones IG.

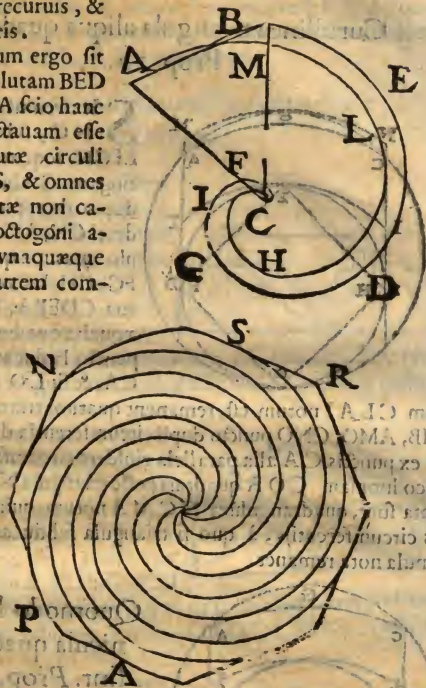
Volutas omnifarias quadrare. Prop. 19.

E St voluta figuræ species in coelæ modum sinuata,
culus ambiens perpetuo flexu ducitur binis in se quo-
dammo-

dammodo recuruis, &
refractis lineis.

Propositum ergo sit
quadrare volutam BED
GIFCHLMA scio hanc
volutam octauam esse
partem volutæ circuli
NOPQRS, & omnes
circuli volutæ non ca-
piunt nisi octogoni a-
ream, ergo vnaquæque
octauam partem com-

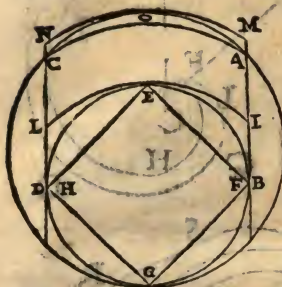

plectitur: vna igitur volutæ pars est BED GIFCHLMA
est octaua circuli pars, & octaua circuli pars est triangulum
ABC; ergo tota proposita voluta quadrata triangulo meti-
tur: Possumus, & hoc modo cysloidem triangulum etiam
quadrare, quod vidimus in 5. propositione huius.

Curui-

Curvilinea triangula aliqua quadrare.

Prop. 20.

Si circulus duplus AM , NC , subduplus vero $EFGH$, seq. in puncto contingant G abscindantur à duplo duæ portiones quadrati CN , AM , & à subduplo quatuor quadrati EF , FG , GH , HE remanent vacua $CDEBA$, BMG , GNH æqualia quadrato EF , GH puncto E ducatur parallela CA , & sit LO quadrangulum CLA notum est, remanent quatuor triangula LDE , EIB , AMO , CNO puncto dupli circumferentia ducatur MN , & ex punctis CA alia parallela eiusdem circumferentiæ CA , dico lunulam COA quadrari posse triangula NCO , OAM nota sunt, quadrangulum $NCMA$ notum, quia ex parallelis circumferentijs, à quo si triangula subducantur COA lunula nota remanet.

Quomodo lunæ cornicula quadrari possint. Prop. 21.

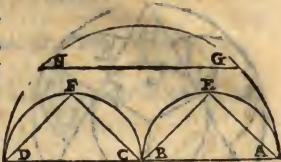
R emanat superior descriptio, & in semicirculo BGD describatur dupli circumferentia $BLID$ à punctis BD , lunula igitur BG

BGADILB nota est, lunula parua nota est CGA, quadrangulum CLAI notum etiam ex anteriori, remanent ergo corniculi CBL, AID etiam noti.

Trapezia multa curuilinea quadrare.

Prop. 22.

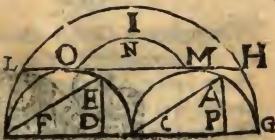
Possumus quadrare Trapezium AGNDFCBEA, quia semicirculus AGND est quadruplus AEB per 20. nostri, duo semicirculi AEB, CFD valent quantum arbilon AGNDCBA, dematur portio GN quarta circuli pars, & 4. portiones AE, EB, CF, FD, remanent duo triangula rectilinea AEB, CFD æqualia trapezio curuilineo iam dicto.

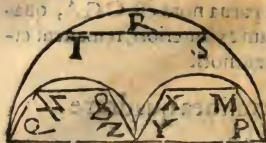
Eadem ratio erit in trigono. sit trigoni portio LIN, & duo circuli FED, CAG, a quibus duæ portiones FE, CA, & duæ dimidiæ ED, AG, quæ vnā integrant, altera erit OIM, arbilon FLINGMCO valet duos semicirculos, a quibus si tres dempseris portiones, tres irem ab arbilone, vacua FLO, OKM, MNG, NMB, IOE valent duo trigona FED, CAB.

Eadem ratio erit in exagono, & trigono, nam in trigono in circulo GHILF, duo trigona APC, DEF, æquipollent vacuis GHM, MOC, OLF, HILONM, & in exagono PSRTQ,

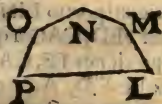
duo

duo semiexagona $PQMXY$ & $Z8.8Q$, valet vacuum $BSTQYZ$, in linea HL , tangens circumferentiam circulatorum est latus trigoni æquilateri per 12.13. Eucl.

Circulus ABC , est quadruplus DAE , ergo pars tertia circuli ABC , quæ est AB , C , est unius circuli, & tertiæ partis, pars eius tertia est FGH , reliquum ergo erit corona, $ABCHGF$ dematur duo quadrantes circuli AEF , CHI , remanet vacuum $AEGFHICBA$, quantitatatis dimidij circuli, & quia

octava pars circuli maioris, valet quatuor minoris dematur portio B , ex maiori, & 4.8. ex minori LM , MN , NO , OP , ergo rectilineam $LMNOP$, valet trapezium $AEGFHICBA$.

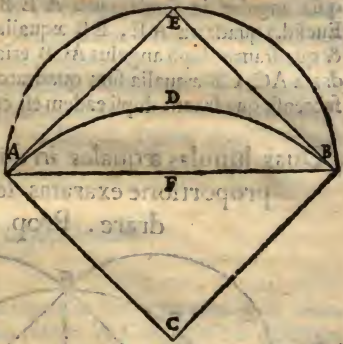

63
IO. BAPT. PORTÆ
NEAPOLITANI
ELEMENTORVM CVRVILINEORVM
Liber Tertius.

In quo de Circuli quadratura agitur.

Lunulam ex dupla, & subdupla proportionē
quadrare. Prop. 1.

DEscripto duplis
circuli quadrā-
te his characteribus
distingatur ADBC,
cuius subtenfam AB,
scinde bifariam, & pun-
ctus scissionis ad am-
plum medius F chara-
cterē fortiaur, in quo
circini pede infixio ex
FA intervallo circum-
ducto semiambitum
subdupli AEB ducito,
aio triangulum recti-

lineum ABC interceptæ lunulæ aræ AEBD æqualem esse.
In medio periferiæ subdupli E punctus instituendus, & ab
vtraque circuli extremitate AB lineæ excurrant vsque ad E,
ibique mutuo concurrant, quia dupli portio ADBF quarta
sui circuli pars valet quantum duæ subdupli portiones AE,
EB, etiam sui circuli pars quarta (per 20. primi nostri) ideo

I

sub-

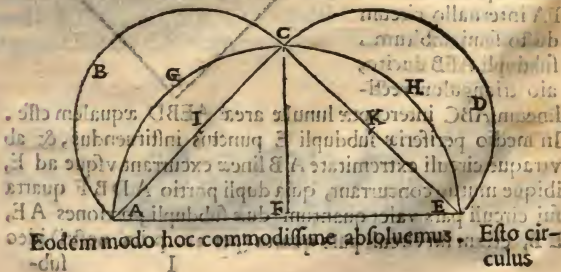
subductis portionibus A E, E B. apposita A D B (per primum axioma nostri secundi libri) triangulum ABC valet quantum lunula AEBD, quod erat demonstrandum.

Hypocrates hoc aliter probat in primo Physicorum Aristotelis, quia quadrans dupli ADBC valet quantum semicirculus subdupli AEB, abscissa portione communi ADB, quæ inter utrumque interiecta est; remanet trimetrum ABC æquale lunulæ AEBD, quadrandæ.

Confectarium.

EX hoc circumferentia dupli transibit semper per extremitates diametri subdupli, quod in alijs non euenit; quia angulus in semicirculo AEB rectus est (per 31. 3. Euclid.) quadrata A E, E B æqualia sunt quadrato AB, & quadrantis dupli angulus ACB etiam rectus est, ergo quadrata AC, CB æqualia sunt quadrato AB, ob id recta linea subtenfa quadrantis dupli eadem est cum diametro subdupli.

Duas lunulas æquales in dupla, & subdupla proportionē exaratas seorsim quadrare. Prop. 2.

Eodem modo hoc commodissime absoluemus.

Esto circulus

culus dupli ACE , & diametri extremitatibus AE binæ lineæ in medium circuli anfractum exturrant, & ubi mutuo contactu angulum efficiunt, illic C litera exaretur. Subtensa AC , CE in medio ductu præcendantur, præfixis literis IK , mox assumpto circino ad rem commodè proferendam, pede vno in I infixo subsistente IA intervallo linea circumducatur vsque donec ad alteram extremitatem C perueniat, inuariatoq. circini pede K puncto compari linearum perscriptio-
ne circuli semianfractum designet ADE . Hoc peracto puncto F lineæ in plano facientis perpendicularis extollatur, quæ in cuspide curuaturam C contingat, aio lunulas $ABCG$, $CDEH$, æquales esse trimetro ACE . Quoniam circulus ACE duplex est ABC , CDE , ergo semicirculus ABC , CDE æquales sunt semicirculo ACE , amputentur duæ communes portiones AGC , CHE , residua rectilinea triangula ACF , FCE æqualia sunt lunulis $ABCG$, $CDEH$ vel modo, quo supra præcepimus triangulum dupli $AGCF$ æquale est semicirculo ABC , & triangulum $FCEH$ æquale semicirculo CDE , subductis communibus portionibus AGC , CHE , triangulum ACE , est æquale duobus lunulis $ABCG$, $CDEH$.

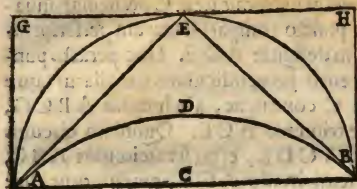
Confectarium.

ANtequam ultra progrediar consentaneum duxi adnotandum angulum rectum ACE bifariam dissectum in C ex (per 8. 6. Euclid.) EC , ad CA rationem habet ut EF ad FA , & sic triangulum CFE ad triangulum CAF (per primum 6. Euclid.) & quia æqualia sunt, lunulæ quoque æquales sunt.

Vacans spaciū, quod intra figuras omnes
notas interuenerit quadrare.

Prop. 3.

Recta linea AB
dirigenda est,
& ab eius vmbilici
medio puncto C se-
niorbis circumdu-
cendus est AEB,
completo seniorbi
ACB, lunula com-
plenda est more
AEBD, mox laterales lineæ erigendæ ab extremitatibus
AB sunt, & medio eius puncto E superior linea exaretur
ipsi AB æquidistant, vt vltro, citroq. semicirculum tangant,
etiam hisce lateribus parallelogrammum expriment AGHB,
demum ab extremitatibus AB, medio puncto E transuersas
lineas sortiatur AE, EB. Quoniam parallelogrammum
GABH semicirculum continet, & est sui quadrati dimidium,
semicirculus lunulam continet AEBD, & lunula AEBD suo
triangulo AEB æqualis est, & triangulum AEB sui paralle-
logrammi dimidium est, ergo interceptæ areolæ AGE, EHB,
ADB, quæ lunulam AB ambiunt, æquales sunt ipsi lunulæ
areolæ; ergo sui amplexantis parallelogrammi dimidium
sunt.

Confectarium.

EX hoc perspicuum est lunulam sui quadrati partem esse
quartam; nam si lunula sui obsepientis parallelo-
grammi dimidium est, & parallelogrammum sui quadrati
dimi-

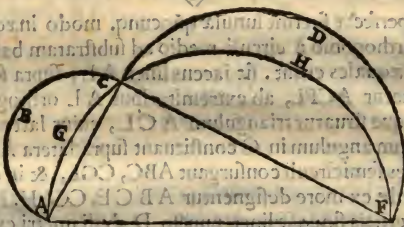
dimidium; igitur lunula sui quadrati dimidium erit.

Vel si cuiuscunque figuræ notæ vacua quadrare velimus modo supra cognito nota figura circumclaudatur, quam si à nota subtrahes, optato poteris ex secundo axiomate (secundi nostri) sit gratia exempli pelecis HEIGOF sepienda suo parallelogrammo ABCD, quam ab ipso seduces, sic inclusæ aræ HAE, EBI, IGOD, OCHF residuum innotescet.

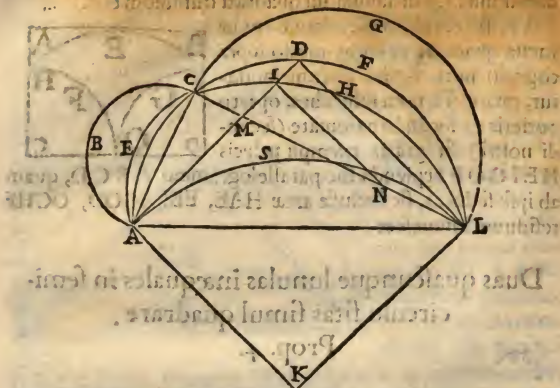

Duas quascunque lunulas inæquales in semicirculo fitas simul quadrare.

Prop. 4.

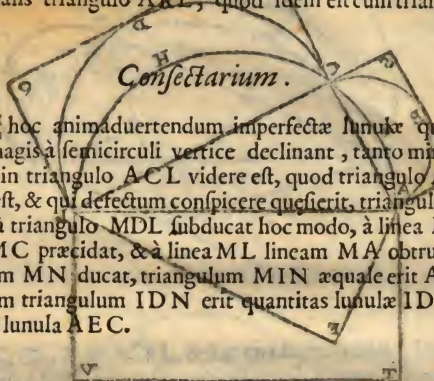

Triangulum rectilineum in semicirculari linea definiri debet, quod tribus notis distinguimus ACE, supra eius latera semicirculi incubabunt ABC, CDE, quibus congruens aræ adinveniendæ est; inquam angulus ACE in semicirculo rectus est, & bini semicirculi ABC, CDE æquales sunt semicirculo AGCHE ex eis, quæ supra habita sunt, reiectis communibus portionibus ACC, CHE reliquæ semilunulæ ABCG, CDEH residuo triangulo ACE rectilineo æquiparantur.

At si perfectæ fuerint lunulæ quocunq. modo inæquales,
semper orthogoniæ à circuli medio ad substratam basim de-
ducendo æquales erunt. sit iacens linea AL , supra semicir-
culus struatur $ACFL$, ab extremitatibus AL orthogonium
quodcunque struatur triangulum ACL , cuius laterum du-
ctum rectum angulum in C constituent supra latera AC, CL ,
Ambientes semicirculi consurgant ABC, CGL , & in eis per-
fectæ lunulæ ex more designentur $ABCE, CGLH$. His per-
actis in verticis sinuosa linea puncto D ab diametri extre-
mitatibus A, L duo latera consurgant, ut orthogonium trian-
gulum ADL constituent, aio dictas perfectas lunulas $ABCE,$
 $CGLH$, in circulo $ACDFL$ descriptum semper di-
cto triangulo ADL æquales esse: Quoniam lunulæ $ABCE,$
 $CGLH$ æquales sunt triangulo orthogoniæ ADL semper ex
secunda huius.
Potest & alia probandi ratio suscipi: Triangulo ADL
super lineam AL descripto, aliud triangulum æquale infra
lineam AL designetur, & sit ALK , & puncto K circini pede
fixo,

fixo altero yago in A collocato sinuosa linea ducatur vsque ad L. Quoniam duæ lunulæ perfectæ ABCE, CGLH æquales sunt vni lunulæ ASL (ex prima huius) & lunula ACDFLS est æqualis triangulo AKL, quod idem est cum triangulo ADL.

EX hoc animaduertendum imperfectæ lunulæ quanto magis à semicirculi vertice declinant, tanto minores fieri, vt in triangulo ACL videre est, quod triangulo ADL minus est, & qui defectum conspiciere queierit, triangulum ACM à triangulo MDL subducat hoc modo, à linea MD, linea MC præcidat, & à linea ML lineam MA obtruncet, & lineam MN ducat, triangulum MIN æquale erit ACM, reliquum triangulum IDN erit quantitas lunulæ IDML, dempla lunula AEC.

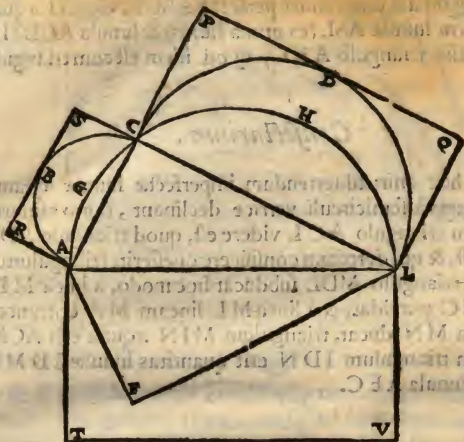
Vacua inter lunulas intermissa quadrare.

Prop. 5.

T vero interuenientia vacua circa lunulas si quadrare quaeris, ita quadrabis. Est minor lunula ABCG, maior CDLH imperamus semicirculi lineam triangula inania inter illas, in rectilineas figuras reddere scilicet CPD, DQL, CHL, ARB, BSC, AGC; circumferantur parallelogrammata tangentia earum ambientes lineas PQCL, ARSC, & fiat alterum parallelogrammum ex binis AL, TV & sic ALTV, & fiat triangulum ACL æquale AFL (per 31. primi Euclid.) quibus ita dispositis inquam vacuum circa ATVLF æquale esse imperatis vacuis.

cuis. Quoniam triangulum AFL est æquale ACL ex

constitutione, & triangulum ACL est æquale lunulis $CDLH$, & $ABCG$, ergo si triangulum AFL à parallelogrammo $ATLV$ abstuleris, reliquum vacuum $ATVLF$ erit æquale interiectis vacuis iam recensitis.

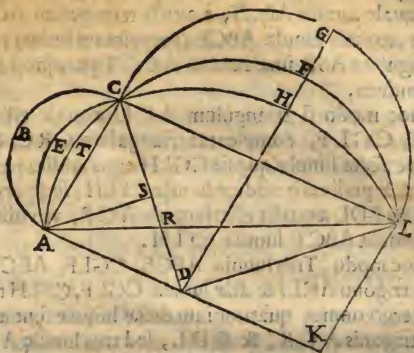
Duas lunulas inæquales in semicirculi ambitu descriptas seorsum quadrare.

Propoſitio

STO rectangulum triangulum ACL , cuius perrectius latus CL sit duplum exillioris AC , & circumferantur lunule ex more, quibus adijce suas literas indices $CGLF$, & $ABCT$, mox parallelogrammum constituatur ex lateribus

ribus AC, CL, & sit ACKL, & fiat quadrans circuli CDLH, & subdupli AECS, nos rationem reddituri, lineam CR triangulum ACL partiri taliter, ut anguli compares inuicem correspondentes, & æquales sint, ut ACR par sit RDL & triangulum ACR par sit lunulæ ABCT, & triangulum CRL ipsi CGLF. Quoniam lunulæ CGLF, & ABCT pares sunt triangulo ACL quarta huius nostri adiuuante, & triangulo ACL par trimetrum CDL, quoniam utrique sui parallelogrammi dimidium est (ut figura quarta huius demonstratum est) ergo triangulum CDL est duabus præsignatis iam lunulis CGLF, & ABCT æquale, sed triangulum CDL est æquale lunulæ CGLH, ergo lunula CGLH est æqualis CGLF, & ABCT subducatur semilunula CGLF, utpote utrique communis, remanet sublunula CELH æqualis ABCT, & quemadmodum triangulum CDL æquale ACL, subducatur commune CRL, reliquum triangulum RDL reliquo triangulo ACR æquale, lunularum partium representantia, sequitur trian-

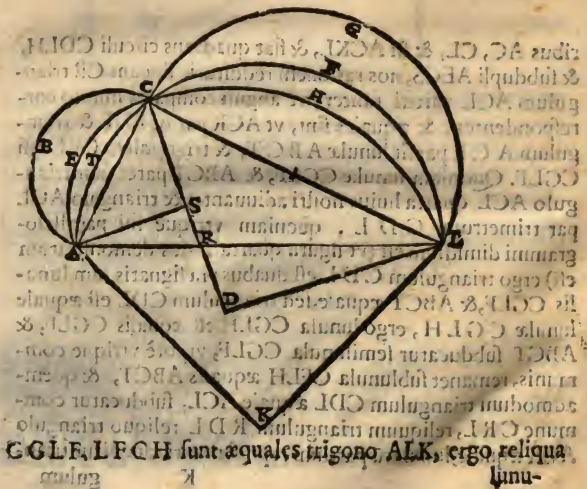
K

gulum

gulum RDL esse æquale sublunulæ $CFLH$, & triangulum ACR æquale lunulæ $ABCT$, à quo si triangulum ACS subtrahatur, æquale lunulæ $ABCE$ (per primam huius) remanet subtriangulum ASR imæ lunulæ $AECT$ par, quod erat demonstrandum.

Vel hoc modo si triangulum ACL æquale est lunulis $ABCT$, $CGLF$, compleatur triangulum CRL , & compleatur perfecta lunula, quæ sit $CGLH$, ergo addita pars trianguli RDL æqualis erit additæ lunulæ $CFLH$, sed pars trianguli addita RDL æqualis est triangulo ACR , ut vidimus, & par est lunula $ABCT$ lunulæ $CFLH$.

Vel hoc modo. Tres lunulæ $ABCE$, $CGLF$, $AECT$ sunt æquales trigono ACL , & duæ lunulæ $CGLF$, $CFLH$ trigono CDL , ergo omnes quatuor iam dictæ lunulæ sunt æquales duobus trigonis ACR , & CDL , sed tres lunulæ $ABCE$,

descendamus, admonitione dignum censeamus, quod cum ab æqualitate duarum lunularum descendimus, quam (in secunda parte) vidimus, quantum maior crescit, tantum altera decrescit, & ex alterius defectione altera augmentum suscipit, & circulus ille, qui per medium vtriusque percurrit, à maiori semicirculo subripit, & minori addit, sed id non temere, sed certo se superant excessu, ut ratio maioris superioris lunule ad inferiorem eadem sit, quam maioris superioris trianguli pars ad inferiorem, & ratio maioris superioris lunule ad totam minorem, ut ratio partis trianguli anterioris ad posteriorem, eandem sequuntur analogiam, & vtraque vtriusque rationem sequitur, ut exemplis patebit. Triangulum rectangulum strue, cuius angulis appinges literas ACL, productius latus CL in duas partes, angustius in vnam partiri. In puncto bifarie scissionis lateris CL signa K, ex quo, & interuallo CK circinationis arcus exaretur, cui suas indices literas applicabis CGL, eodemq. ordine signa AC suum arcum delineas ABC, mox triangulum maioris circuli CGL constitues, & sit CDL, & minoris ABCE, sit ACS supra succumbentem omnium basim AL, medius circulus flectatur ACFL, dico lunulam superiorem maioris circuli CGLF ad suam inferiorem CFLH, eandem habere rationem, quam superior pars trianguli CRL ad inferiorem RDL, & eadem superior pars lunule maioris CGLF ad totam minorem ABCT, quam triangulum CRL ad suum sequentem ACR.

Quod ut facilius cognoscamus ad hoc demonstrandum, adhibeo numerorum officium, & ut facilius proportionem obseruemus cum fractis integros numeros in fractiones solvamus, ut vnum denominatorem habeamus. Quoniam lineam CL in duas partes diuisimus erit eius quadratum quatuor partium, cuius pars quarta, idest vnitas est, hanc in duodecimas soluemus, idest $\frac{1}{12}$, erit ergo totum triangulum $ACL\frac{1}{12}$, & quia linea CL ad CA, duplam habet proportionem, ita RL ad RA, & sic triangulum CRL ad triangulum CAR, ergo

maior, ABC. minor. Inde perfectæ lunulæ ex ordine sub-
gignuntur, idest trianguli CDL, CGLH, trianguli ACS,
ABCE.

¶ Triangulum ACL, quia linea est trium partium, area erit
 $\frac{1}{2}$, proportio CRL ad ACR est tripla, ob id triangulum
CRL erit $\frac{1}{3}$, & triangulum ACR $\frac{2}{3}$, & triangulum CDE latus
tritum est partium, quadrans est nouem partium, cuius quarta
pars est $\frac{1}{4}$, idest $\frac{1}{4}$ supra sunt trianguli CRL $\frac{1}{3}$, ergo trian-
gulum RDL erit $\frac{1}{4}$, tres lunulæ ABCE, AECT, CGLF est $\frac{1}{2}$
superior maior ad duas minores est tripla, ergo lunula supe-
rior est $\frac{1}{3}$, & duæ lunulæ ABCE, AECT est $\frac{2}{3}$, sed lunula per-
fecta est $\frac{1}{2}$, ergo superius triangulum CAS $\frac{1}{2}$ subditum reli-
quiderit $\frac{1}{4}$ & sublunulæ reliquæ $\frac{1}{4}$ inferior maior lunula, vt com-
pleat numerum $\frac{1}{2}$, erit $\frac{1}{4}$, ergo proportio lunula superior ad
inferiorem, idest CGLF ad CFLH sicut triangulum CRL
ad RDL, & lunula EGLF ad lunulas ABCT, & superior lu-
nula minor ad inferiorem, vt triangulum ACS ad trian-
gulum ASR.

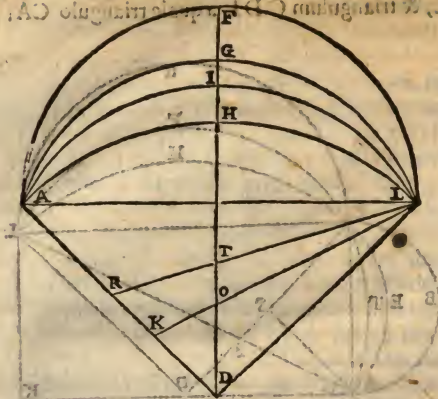
Datam maioris lunulam circuli ita secare, vt
eius sublunula minori lunulæ, & sub-
lunulæ par sit. Prop. 8.

¶ Vamquam in supra commonitis idem indicaue-
rimus, vberioris tamen doctrinæ gratia exem-
plum in hunc modum absoluemus. in hanc ra-
tionem triangulum orthogonium eligendum
est ACL, cuius porrectius latus CL bifariam
dispersemus, supra lunulas ex more constituemus, & medium
circulum ATCL, & eis triangula subiiciemus CDL, ACR,
mox datis libetis AC, GL parallelogrammum constituatur
OALEK; inquam sublunulam CFLH, lunulis ABCT æqua-
lem esse. Quoniam lunula CGLH æqualis est suo triangu-
lo

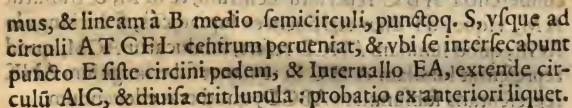

nulam diuisione in quocunque partes volueris decem, vel septendecim, pro nunc bifariam in R disce scito, & transuersam ad L deducito, si velis lunula mediam partem auferre, & vbi se linea cum diametri linea decussabunt, fige circini pedem fixum, & vagum alterum ad alterutrum diametri extremitatem A, vel L, arcum circumflecte AGL, nam lunula AFLG erit dimidium lunule. Vel si tertiam partem vis auferre, sit latera K in laterali tractu, tertia pars ab K ad L lineam porrigito, & vbi FD lineam secat, pede circini stabili collocato, ac vago altero ad A extremum, arcum circumduces AIL, & tertiam lunule partem AILH à duobus abschides. Quoniam triangulum ADL per RL lineam bifariam dissectum est, superior trianguli pars ARL per superexaratam propositionem superiori lunule parti AFLG congruit, & inferior trianguli pars RDL inae lunule parti correspondet, & utraq. partes sunt, ergo & lunula eis partes dissecta sunt. Idem de tertia parte dicendum.

Eadem

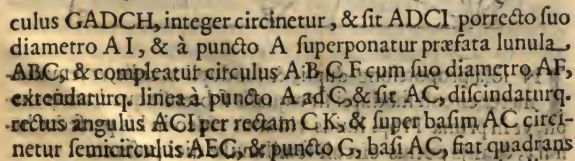
Eadem in parua lunula operaberis, nam si bifariam ABC lunula m vis partiri trianguli eius ABS latus, AS bifariam in D, & latus à D quousque ad punctum C perueniat protrahe-

Datam quamcunque lunulam quadrare .

Prop. 10.

Esto exposita quadranda lunula A B C D cuiuscunque ordinis, cui æquale oportet reperiri rectilineū, maior cir-

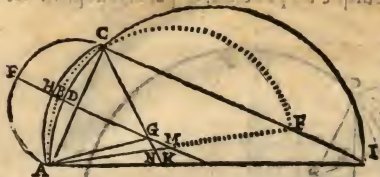

File

L

dupli,

dupli, & sit AHCG, & trahatur AG, GC. Quoniam triangu-
lum ACG est
equale lunula

centrum circuli A D C I, dirigatur linea EHBDGML ex circumferentia A B C reperiatur centrum, & sit M, & trahatur A M, vsque ad F diametri finem ex supradictis, si à triangulo AGK, quod lunulam AHCD refert, subducatur AGM, quod representat lunulam A H C B, remanet subtriangulum ANK representans sublunulam ABCD, quod erat edocendum.

Semilunulas ex nota ratione quadrare.

Prop. 14.

In sola proportionē duplici, & subduplici accidit, vt semidiameter circuli subdupli sit æqualis subtensæ quadrantis duplici, vt in prima. Prop. huius vidimus: ideo in his perfectæ lunule, & alijs potius circuli semilunule dici possunt.

Esto

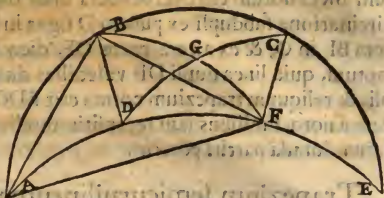

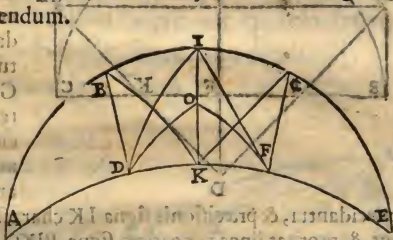

I Vel circuli du-
pli tripartita par-
titione curuaturā
constituas A D,
DE, FE; Item sub-
dupli AB, BC, CE;
inuariatq. circi-
ni apertura intra
duo puncta BF,

DC mutuo inter se intercidentes arcus flectantur BF, DC, & ubi futurus est cōtactus illic pone G, aio triangulum ABF notum esse, quia AF, dupli circumferentia, duobus illis subdupli AB, BF responder; vnde reiectis illis, hac reposita portione pensatur. Idem de alia parte DCE dicendum, & triangula BGD, CGE, BGC, DGF nota sunt, sic etiam triangulum BCE, & FCE dicendum.

Remanente $\frac{1}{2}$ ad
adhuc lunulæ il-
læ tripartiti-
onæ ex puncto D
fixo circini pede
altero ad F signa-
ti in subduplo æ-
quale portionē. A

[illegible]

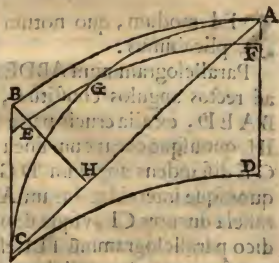
inter eas DH , ergo anguli FDK , KBC æquales anguli ad K contraposti etiam pares. Itidem & recti ad FC , & HK lineæ ipsi KD etiam æqualis. Triangulum ergo FDK triangulo KHC compar. Idem ex contraria parte sentiendum, cum; compari linearum descriptione confirmata sit. Demantur ergo triângula IFD , FDK reponantur GBI , KHC ; trapezium; semicurvilineum $BGMNHC$ æquipollēt semicirculo $BMANC$.

Confectarium

EX his apparet lunulam $MANL$ æqualem esse duobus triangulis MGB , NHC , quoniam circuli pars extramittitur $MANL$, includantur trapezij partes NHC , MGH .

Triangulum semicurvilineum ex quarta semicirculi subdupli, & octava dupli quadrare. Prop. 14.

SIt semiabscissa lunula $AGCD$, & linea CB ipsi AD parallela constituatur, & dupli circumferentia AB extremitate A ipsi CD parallela ducatur, donec ductum lineæ CB contingat in B ; dico semicurvilineum triangulum $ABCG$ quadrari posse. Quoniam AB ipsi CD Parallela, & eiufdem circumferentiæ, ergo quadrangulum $BACD$ notum est, à quo si semilunula subducatur $CGAD$, remanet triangulum notum $ABCG$.

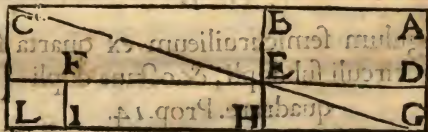
Vel

¶ Vel quia lunula æqualis est AGF ipsi, ECG ex præcedenti, parallelogrammum EBAF est notum, quia ex æqualibus circumferentijs; ergo & triangulum CBA notum est, quia utriusque additur commune GAF.

¶ Vel triangulum semicurvilineum, quod paulò ante descripsimus ABCE remaneat, & ducatur linea CA portio semidupli CGA, & fit ABH semiportio dupli, ergo æquales, abscessus communis EHGA tollatur, remanet BEA æquale CEH; addatur utrique communis BEC, ergo triangulum rectilineum BHC est æquale triangulo semicurvilineo BCGA.

Notum à noto subtrahere. Prop. 15.

Sed modum, quo notum à noto subtrahatur nunc explicabimus.

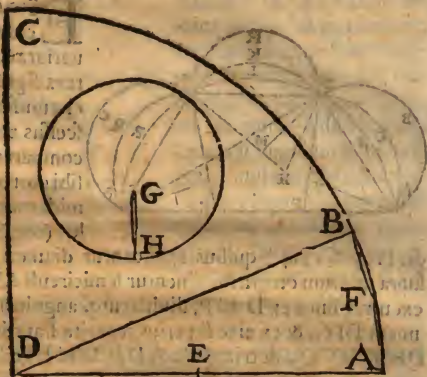
Parallelogrammum ABDE circa decussatas lineas BH, EF ad rectos angulos constituet, & fit quantitas lunulae datae B A E D, ex alia crucis parte H I E F, elongeturq. parallela IH, quousque coeat cum linea AD in puncto G, mox linea GE discindens angulum DGH, ducatur per coniunctum E, quousque intercedat lineam AB, & ibi appone C, & ab C, parallela ducatur CL, usque donec lineam GHI tetigerit in L, dico parallelogrammum FLP esse quantitatem trianguli BAC, qua superatur à parallelogrammo FH; quoniam parallelogrammum BD est æquale parallelogrammo EL, dempto parallelogrammo FH, residuum erit FL, quod querimus.

Circu-

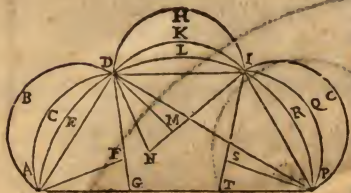
Circulum quadrato proximum constituere.

Prop. 16.

Absolute lunularum tractatione venio tandem ad circuli quadrationem ex ingenij facultate, sed initio circuli quadrationi approximabimur. Esto sexto decupli circuli quadrans ABC, & ex semidiametri dimidio DE, sub sexto decuplus circulus constitutur GH, amputetur pars quadrantis ADC, sitq. DBA, dico triangulum DBA circulo mutua parilitate constare secetur arcus quadrantis BA bifariam in F, connectanturq. recte BF, FA, & à circulo GH itidem duæ illæ portiones quadrantis BF, FA, dico triangula FDB, ADF esse æqualia circulo, demptis duobus portionibus GH, æquales illis BF, FA interclusis: quod patet ex constructione.

Datum circulum quadrare. Prop. 17.

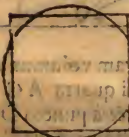

Esto expositus circulus ADIP, inuariataq. circini apertura signetur in circuli circumferentia tres abscissus tres. n. recipiet compares, & corquales sibi correspondentes semidiametro semicirculos (cogēte ad id Euclidis

Propos. 15.4.) quibus applicentur diametri AD, DI, IP, supra quorum centra incuruentur semicirculi ABD, DHI, IOP, excurrat linea ex D ad P, diuidaturq. angulus ADP per lineam DIG, & ex arte superius repetita fiant lunulæ ABDC, DHK, IOPQ, & triangula ADF, DMI, ISP cum suis subtriangulis suis sublunulis correspondentibus AFG, DNM, PST.

Quoniam semicirculus AIP constat quatuor semicirculis æqualibus semidiametro, si tollantur tres portiones communes AED, DLI, IRP, & tria triangula æqualia lunulis AFD, DMI, ISP, tollanturq. tres sublunulæ tribus subtriangulis respondentes ACDE, DKIL, IQPR, cum suis subtriangulis respondentibus illis AFG, NDM, SPT, vacuum reliquum intercedens rectilineum, vel trapezium GDNMIST valet quantum semicirculus quartus relictus XYZ, hoc inane valet semicirculus XYZ. Absoluamus igitur circulum cum suo quadrato valente trapezium illud, & quadratus erit circulus.

Nunc

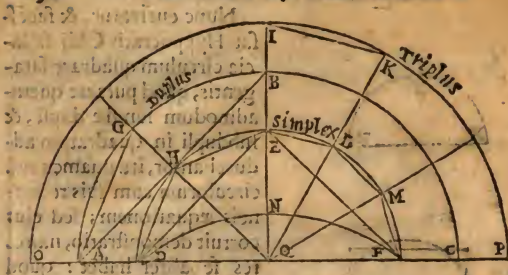
Nunc evertatur, & facessat Hyppocratis Chij fallacia circulum quadrare satagentis, quod putarat quemadmodum lunule dupli, & subdupli in quadratum adducebantur, ita quaecumque circulorum cum suis rectilineis æquationem; sed eius corrui demonstratio, nam res se aliter habet: quod enim est singulare in circulis se in dupla proportionem excrecentibus, dissentaneum est idem in reliquis existimare. Nos (ni fallimur) ex inuentione trianguli AFG sublunula aeræ ADC E respondentis, assecuti sumus.

Data portione nota, alteram cuiusque proportionis sibi comparem peruestigare.

Prop. 18.

Sto linea O P futura basis variorum circulorum, & semicirculus O I P triplus, ABC duplus, & DEF simplex, siue subduplus, & sic de alijs alter supra alterum in quaesita ratione semper excrecens, & à puncto Q, quod medium diametri possidet angulis vtriusque æqualibus ascendat linea Q I semicirculus bifaria diuisione descendens: mox ex centro Q circumferentiam AB æqualiter partiens vsque ad G, transmittatur, ex altera parte duæ aliæ circumferentiæ I P, trifariam secantes coequantur, & sint QK, QM, & sic

data simplicis circuli portio DE, alteram volumus in dupla
proportionem aequalem inuenire. Dupli quarta AG B discin-
datur bifariam, transeatq. linea AG, & à puncto D ad E du-
pli portio subpingatur. Quoniam vidimus in lunula DEFN,
portionem dupli quartae circuli DNF valere duas quartas
circuli subdupli, vel simplicis DHE, ELF, sed portio dupli
DNF est aequalis AGB, quia eadem est dupli quarta. Ergo
area conclusa in portione dupli DNF valet duas quartas sub-
dupli DHE, ELF, & portio octaua dupli AG valet duas octa-
uas subdupli DH, HE. Idem dicendum de tripla, nam cir-
culus OIKP est triplus, subtripli, vel simplicis circuli DHE-
LF, & par sexta semicirculi tripli IK, valet tres sextas subtri-
pli circuli EL, LM, MF, & sic de alijs cuiuscunque quan-
tatis, & incognita mensura dicendum: nam semper rata, &
iusta proportio erit.

Ex portionibus circulum quadrare. Prop. 19.

EX ea, quam modo exposuimus propositione dependet
haec portionum quadratio, quam ob oculos exponemus.

Esto proposita lunula ABCDE, ex qua (docente id 15.
proposi. nostri ante praeteritam) minor lunula abscindatur,
quae

quæ sit CD, ab cuius extremitatum terminis infernè descen-
dant perpendiculæ CF, DG: Quoniam quadrangulum se-
micurvilineum C F D G notum est ex eisdem æqualibus cir-
cumferentijs dupli CD, GF, nota quoque est minor lunula
CD, si à lunula ACDE subducatur quadrangulum notum
CDGF, & lunula CD residua cornicula ACF, DGE nota
erunt. Mox lineæ dupli AF subdupli compar AB, reperiatur
(per propositionem proximè præteritam) & erit trilaterum
BFG, quod subtrahes à corniculo ABCF, & erit triangulum
BCF notum. Duc lineam BC, & trilaterum rectilineum
BCF notum subtrahes à semicurvilineo BCD noto, & arcu
intra portionem BC concepta nota resultabit.

Altera.

Aliam figuram extruendam non putamus, sed superiore
lunula relicta. Eto à puncto A usque ad B duò pun-
cta, dupli circumferentia flectatur, & sit lunula minor AB, &
æqualis AB, fiat lineæ AE dupli, & à puncto B ad E rectus

tra-

trames ducatur. mox lineæ ED compar subdupli reperiatur CD, (per propofit. 2. noſtri huius) iunganturq. lineæ EC, &

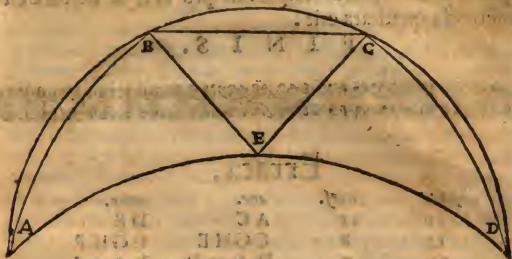

BC, recta lineam etiam connectatur. Quoniam AB, AE æquales, & eadem circumferentiæ sunt, si lineæ subtendantur arcubus AB, AE amputata portione AB, reposita suo loco AE notum erit triangulum semicirculineum ABE, lunula AB nota est (ex propof. 15. præſentis noſtri) ergo lunulæ pars ABE nota erit, deme AB integram, innotescet residuum BCDE lineæ ED comparem reddidimus CD. Ergo corniculus ECD notus erit, deme à toto residuo BCDE innotescet trimetrum semicirculineum BEC, appinge lineam BC à terminis BC, & triangulum rectilineum BCE notum erit, subducito à circulineo, & portio BC nota erit.

Altera.

VEL in lunula ABCDE à puncto A vsque ad E, nota in subduplo, & sit AB, & ex altera parte CD, & à puncto A, vsque ad B appinge lineam dupli AB, & ex altera parte CD, mox connecte lineas rectas BE, EC, BC, quia AB, AE æquales sunt, sic CD, DE, ergo lunulæ AB, CD etiam notæ, tolle, quia remanet par medij BEC nota, à no-

go senuit ut lineo BCE, tolle rectilineum BCE, remanet no-

ra portio BC, sic & alia diuisiones imaginari possunt, & por-
tiones quadrari.

Data vna portione nota, totam circumfere-
ntiam circuli quadrare.

Prop. 20.

SIt propositus circulus ABCDEFGH, & sit portio nota AB, nos hanc circumferentiam metiemur septies AB, BC, CD, DE, EF, FG, GH, supererit HA, qua metiemur bis AB idest AI, IK, & supererit KB, quæ portione n. IK remensurabit. Ergo AB septies partiemur, quibus abscissionibus suas partes addemus. A portione igitur AB subducemus octogonam

num rectilineum, reliquum in septem portiones diuidemus;
ex quibus portiones tres recipiemus pro HI, & sic tota cir-
cumferentia quadrata erit.

F I N I S.

Errata.

<i>pag.</i>	<i>vers.</i>	<i>err.</i>	<i>corr.</i>
11	21	AC	DE
13	8	CGHE	CGHF
20	9	D, & ex D	L, & ex L
23	1	utrunque	utrunque
23	18	AFG	AFC
23	21	FG	FB
30	1	AD	AB
32	5	hic	hic
48	15	Prop 8.	Prop 7.
49	17	repositisq.	repositisq.
58	7	MNE	MNP
64	20	trapesium	trapezium
65	8	duplis	duplicis
68	15	æquidistant	æquidistans
69	1	dimidium	quarta pars.
70	12	descriptum	descriptas.
71	15	dempla	dempta
87	13	Semicurvilicium	Semicurvilineum

R O M A E,

Apud Bartholomæum Zannettum. M. DC. X.

SUPERIORVM PERMISSV.

VILLE DE LYON

Biblioth. du Palais des Arts

Bartholomæus Zannettus amico Lectori.

Ioannis Baptista Porte Lyncai, Neapolitani V. Cl. ingenium Babyloniciis palmis consimile semper existimaui, ex illis enim mella conficere, cibos parare, vina colligere, contexere vestes, & sexcenta alia ad vitam vel sustinendam, vel ornandam sibi comparare dicuntur Assyrii. En tibi, amice Lector secundum ingenium Porte infinita, vel ornamenta, vel adiumenta parturijt, ac elaborauit. Ad excolendum animum philosophicas disputationes, ac mathematicas lucubrationes; ad recreandum reficiendumq. Villam, Pomarium, & lepidissimas Comedias. Ad exornandum Admiranda, & alia multiplicis eruditionis volumina. Vno verbo nihil est in natura maiestate repositum, Nihil in huius vniuersi luce versatur, quod tibi Porta non suppeditet. Plerisque iam olim frui contigit, multa propediem expectata, qua nobis omni disciplinarum genere excultus, ac dignus longiore salicioreq. ævo Comes Anastasius de Filijs Lyncai, & Porta ipsi, quo cum plurima de litteris contulit collega pernecessarius, amantissime impertiuit. Optandum interea est. vt Porta diutius sibi, tibi, Republice viuat. Vt autem uno oculorum aspectu omnes magni viri lucubrationes agnoscas illorum Catalogum exponere visum est.

In lucem iam editæ.

Phyfiognomoniam Humanam tum Latina, tum Italica lingua libri sex, in quibus docetur, quomodo animi propensiones naturalibus signis dignosci naturalibusq. remedijs compesci possint.

Phyfiognomonie Cœlestis, libri sex, unde quis facile, ex humani vultus extrema inspectione poterit ex coniectura futura præfagire, speretis, ac reiectis Astrologorum inanibus iudicijs, Lat.

Phytognomonica, libri octo, in quibus, noua facillimaq. assertur methodus, qua plantarum animalium metallorum rerum, deniq. omnium ex prima extrema faciei inspectione quiuus abditas vires assequatur, infinitis prope modum selectioribus secretis confirmandis, Lat.

Magia naturalis Lat. & Ital. primum quatuor libris, demum viginti absoluta, in quibus scientiarum naturalium diuitia & delitia demonstrantur. In primo agitur, de mirabilium rerum causis. Secundo, de varijs animalibus gignendis. Tertio, de nouis plantis producendis. Quarto, de augenda suppellectili. Quinto, de me-

- tallorum transmutatione . Sexto, de gemmarum adulterijs . Sep-
 timo, de miraculis Magnetis . Octauo, de portentosis medelis . No-
 no, de mulierum cosmeticis . Decimo, de extrahendis rerum essen-
 tijs . Vndecimo, de Myopceia . Duodecimo, de incendiarijs igni-
 bus . Decimotertio , de raris ferri temperaturis . Quartodecimo ,
 de miro conuulsiuorum apparatu . Decimoquinto, de capiendis ma-
 niferis . Decimosexto, de inuisibilibus litterarum notis . Deci-
 mosseptimo, de catoptriciis imaginibus . Decimo octauo, de staticis ex-
 perimentis . Decimonono, de Pneumaticis . Vigesimo, Chaos .
 De Furtiuis litterarum notis vulgus de ziferis, libri quatuor, pri-
 mum euulgati mox alio superaucti, sciant innumeris occulte scri-
 bendi modis ijsq. pulcherimis atque vtilissimis, eaq. insuper omnia
 exponunt atque examinant, qua à veteribus & nuperis ea de re
 tradita sunt .
 Villa Lat. Pomarium, & Oliuetum olim seorsim, demum vno volu-
 mine, libris duodecim comprehensa . Primo, Domus . Secundo,
 Sylua cadua . Tertio, Sylua Glandaria . Quarto, Cultus & insti-
 tio . Quinto, Pomarium . Sexto, Oliuetum . Septimo, Vineæ .
 Octauo, Arbustum . Nono, Hortus Coronarius . Decimo, Hortus
 Olitorius . Vndecimo, Seges . Duodecimo, Pratum . In quibus
 maiori ex parte cum verus plantarum cultus, certaq. insitionis
 ars, & prioribus seculis non visos producendi fructus via mon-
 strantur, tum ad frugum, vini, ac fructuum multiplicationem
 experimenta prope modum infinita exhibentur .
 De Refractione optices, libri nouem, Lat. Primus, de refractione
 & eius accidentibus . Secundus, de Pila crystallina Refractione .
 Tertius, de Oculorum partium Anatome, & earum munij . Quar-
 tus, de visione . Quintus, de visionis accidentibus . Sextus, Cur
 binis oculis rem vnā cernamus . Septimus, de his que intra ocu-
 lum fiunt, & foris existimantur . Octauus, de Speculis . No-
 nus, de coloribus ex refractione, scilicet de Iris, Lacteo cir-
 culo, &c. .
 De Curuilineis, libri duo primum, cui additus tertius, Lat. In qui-
 bus altera Geometria parte restituta agitur de Circuli Quadra-
 tura .
 Interpretatio primi Almagesti cum Comm. Theonis, Lat. .
 De Munitione, libri tres, Lat. quibus Arcium, Castellorum, Ciui-
 tatum munimina plene, ac Methodice traduntur .
 Pneumaticorum, libri tres, Lat. Italicè Spirituali: cioè d'inalzar
 acque per forza d'aria .
 De Transmutationibus aeris, libri quatuor, Lat. In quo opere diligen-
 ter

ter pertractatur de ijs, quæ vel ex atræ, vel in aere oriuntur ut
multiplices opiniones, quæ illustrantur, quæ refellun-
tur demum variarum causa mutationum aperiuntur.

De Distillatione, libri novem, Lat. Quibus certa methodo multi-
pliciq. artificio penitioribus natura arcana detectis, cuiuslibet
mixti in propria elementa resolutio perfecte docetur. Primus, pri-
mordia pandit distillationis, eiusq. causas, & instrumenta: Se-
cundus, Odoratas elicit aquas. Tertius, Olea distillat. Quartus,
& Plantis exoticis olea trahit. Quintus, Resinas distillat. Sextus,
Oleum elignis educit. Septimus, Validas extrahit aquas. Octa-
vus, Rerum virtutes & spiritus extrahit. Nonus, Olea ex-
primit.

Ars Reminiscendi, Lat. & Ital.

Nondum edita.

Catoptrica, in qua admirabilis speculorum ars plenissime exponitur,
& ipsius plurima delitescencia recluduntur arcana.

Theologumena, siue de numeris, mirisq. eorum mysterijs.

Taumatologia, opus selectioribus admirandis experimentis, atque
arcanis refertum.

Scientiarum omnium Synopsis.

Comedie stampate.

La Fantescia.

I due Fratelli rivali.

L'Olimpia.

La Sorella.

La Cintia.

Il Moro.

La Turca.

La Trappolaria.

La Furiosa.

La Carbonaria.

L'Astrologo.

La Chiappinaria.

La Penelope Tragicomedia.

Il Georgio Tragedia.

Da stamparsi.

Arte da comporre Comedie.

Plauto tradotto in lingua Italiana.

Tragedie.

Santa Dorotea.

Santa Eugenia.

Come-

Comedie .

I Fratelli Simili .

La Strega .

La Notte .

L'Alchimista .

Il Fallito .

La Bufalaria .

Cinque Comedie d'una favola sola con le medesime Persone, e la prima è argomento di se, & di tutte; la seconda è protesi di se & di tutte; la quinta è la Catastrofe per se, e tutte insieme.

Due Comedie d'una medesima favola che l'una si recita in Villa, e l'altra nella Città; e l'una è intermedio dell'altra, mutandosi ogn'atto faccia.

Ab amicis eiusdem Doctissimi Porta monitus, & illud subijcio habere ipsum pra manibus, de Lyncao Telescopio opusculum. Quod praeclarum hoc Perspicillum, iam pridem ante triginta annos, ab ipso inuentum in praeumeratis operibus, non uno in loco pateat, indeq. ab eo plurimi uberiores eius doctrinam efflagitauerint. Vale Roma Kal. Septembris MDCXI.

VILLE DE LYON

Biblioth. du Palais des Arts

Comedie d'Alchimista

Da Giuseppe

Libro de Comedie

Tragedie

Comedie

